

THE LITHUANIAN WEEKLY  
**"KOVA"**  
 Published every Friday by the  
 LITHUANIAN SOCIALIST FE-  
 DERATION OF AMERICA  
 [Incorporated April 28, 1908.]  
 "KOVA"  
 1815 E. Moyamensing Avenue  
 PHILADELPHIA, PA.

# KOVA

LIEUVIŠKAS SAVAITRAŠTIS  
**"KOVA"**  
 Išleis kas Pėntnyčia. Leidžia  
 LIETUVIŲ SOCIALISTŲ SA-  
 JUNGIA AMERIKOJE  
 Inkorporuota Balandžio 28 d. 1908.  
 "KOVA"  
 1815 E. Moyamensing Avenue  
 PHILADELPHIA, PA.

Nr. 39. Philadelphia, Pa., 29 d. Rugsejo (September), 1911 m. Metas VII

ENTERED AS SECOND CLASS MATTER MAY 17, 1905, AT THE POST OFFICE AT PHILADELPHIA, PA

## TURINYS.

J. K.	Ant budelio kapo .....	465
Purvis	Pašalpinės Org. klausime .....	465
Stasiulevičius	Ką veikia mūsų draugai Lietuvoje .....	467
Sąjungietė	Klausimai į mūsų šviesuolius .....	468
L. F. d' M.-R.	Socializmo trūpiniai .....	468
Karalius	Išdirbinių falsifikacija .....	469
Valys	A. A. Ig. Kudlauskas .....	469
APŽVALGA	.....	471
AMERIKA	.....	471
UŽSIENIS	.....	472
DARBININKŲ GYVENIMAS	.....	472
IŠ DRAUGIŲ GYVENIMO	.....	472
KORESPONDENCIJOS	.....	473
BELETRISTIKA.		
A. Zagaras	Laiškas .....	474
M. Rainiūtė	Upelis (eilės) .....	475
SAJUNGOS REIKALAI	.....	475

THE LITHUANIAN WEEKLY **"KOVA"** PUBLISHED EVERY FRIDAY BY THE

Lithuanian Socialist Federation of America

SUBSCRIPTION RATES in all parts of the World		PRENUMERATA visose dalyse sviete	
One year	\$2.00	Vienleis metams	\$2.00
Six months	1.00	Šešleis mėnesiams	1.00
Three months	.50	Tris mėnesiams	.50

ADVERTISEMENT RATES ON APPLICATION. APGARSINIMŲ KAINOS ANT UŽKLAUSIMO.  
**"KOVA"**  
 1815 E. Moyamensing Ave. Philadelphia, Pa.  
 Telefonas, Keystone, Main 2958.

## „Revoliucijos Atbalsiai“

Naujai išėjo iš spaudos pulki ir naudinga knygelė, papuošta paveiks-  
 lais. Knygelė originališkai parašyta — Seno Vinco, iš revoliucijos  
 laikų Lietuvoj. Turi 47 puslapius, kaina 15 c. 10 Egzempliorių už \$1.00.  
 Daugiau imant dar pigiau.  
 Pinigus siųskite „Money Order“, ar krasos ženkleliais. Adresu:

V. Jakštys.  
 1815 E. Moyamensing Ave., Philadelphia, Pa.

Šiuomi pranešame, jog jau išėjo iš spaudos LSS. iš-  
 leidimas No. 12-as

### SOCIALDEMOKRATŲ MOKSLO PAMATAI

Parašė K. Kautsky. Iš vokiečių kalbos  
 vertė P. Kovas. Pustl. 55, prekė 20c

Si knygelė turėtų rasti kiekvienoj darbininko žmogaus grįtelėj, ir  
 kiekvienas interesuojantis socializmo klausimu, privalo būtina  
 minėta knygelę nusipirkt ir perskaityt, nes tik tokius raštus  
 skaitydamas darbininkas žmogus, gali gauti supratimą apie socializ-  
 mo mokslą ir pažinti dabartinę netikusią išnaudojimo tvarką.

Reikalaujanti minėtos knygelės prisiųskit „Kovos“ Adm.  
 20c, o tuoj apturėsite. Agentam nuleidžiama nuošimčiai.

Revoliucijos Gimimo Momentas.  
**NAUJAS GRAŽUS PAVEIKSLAS** Šis paveikslas perstato Revoliucijos gim-  
 kę valdžią. Paveikslas didumas 14x16 colių, prekė su prisuntimu 20c., daugiau imantiems ant  
 karto, nuleidžiama 50 procentų. Ji parduodam todėl taip pigiai, kad norime praplėsti tarpe  
 darbininkų klases revoliucijoniškas mintis.  
 • Norintieji turēt šį paveikslą kreipkitės į **"Kovos" Administraciją.**

## ŽEMAITES RAŠTU ANTRA LAIDA

Dar neatiduota spaudon, bet jau galutinai rengiama. Buvo priežastis  
 dėlė kurių užsitiesė, svarbiausia — permažai prenumeratos surinkta.  
 Dabar daugumas draugų pažadėjo užsirašyti, o šie draugai ir parinkti.  
 Org. K. Vilušskis, S. V. Bakanaukas, M. K. Virbalas, L. Griekštas, T. S. Rubikas, P. J.  
 Babilas, J. Šukya, M. Gruzinskiūtė, A. Matjosaitis, I. B. Bronušas, M. M. Račūnė, V.  
 Kairya, F. Kušleika, J. Juodžlukynas, A. Velykiūtė, P. A. Jatulevičius, J. Juškevičius  
 K. Juozapavičia, L. Tomkus, V. K. Račkauskas ir J. Ilgaudas.

Labai dėkingas busiu, kad draugai pasidarys Žemaitės Raštų prenu-  
 meratos rinkime ir dėkingas tiems kurie užsirašys. Prenumerata \$1.00.  
 A. Zymontas, 1815 E. Moyamensing Ave., Philadelphia, Pa.

## „KOVOS“ SPAUSTUVE

SPAUDINAME VISOKIUS SPAUDOS DARBUS:  
 plakatus, tikietus, programus, vizitines  
 kortelės, konstitucijas, knygas, paveik-  
 slus, atvirutes, laiškams popieras, čar-  
 terius ir t. t. įvairiose kalbose.

„KOVOS“ spaustuvė nuo Naujų Metų žymiai pagerinta,  
 spalvuotas darbas tik ką neseniai investas.  
 Visos mašinos varomos elektriška pajiega, todėl, darbus visuomet  
 atliekame GREITAI, GRAŽIAI ir ATSAKANČIAI, UŽ LABAI  
 PRIEINAMĄ PREKĘ ir visuomet į UŽSAKYTĄ LAIKĄ!!

„Kovos“ Spaustuvė priima darbus ne tik nuo vietinių  
 gyventojų, bet ir iš kitu miestu pačta ar expresu.  
 Turintieji kokius spaudos darbus, ar šiaip kokius rel-  
 kalus kreipkitės ypatingai ar laišku sekančiu adresu:

**KOVA** 1815 East Moyamensing avenue,  
 PHILADELPHIA, PA. TELEPHONE KEYSTONE  
 MAIN, 2958.

# HASSAN

Korkiniais špicais  
**CIGARETAI**

Pamąstyk apie juos! Dešimts Korkiniais špicais cigarečių, iš gerai prinokusių sveikų tabako lapų už 5 centus! Didelę svarbą ir atydą dėk ant tų cigarečių. Jų gerumą liūdija daugmetinis išgyvenimas, patyrimas išdirbime ir tikrumas tavoro. Parsiduoda kiekvienoj krautuvėj.

5¢



The American Tobacco Co.  
111 Fifth Ave., New York City

## Dr. KOLER, LIETUVIS GYDYTOJAS

Yra tai vienatinis gydytojas Pittsburgu, diplomuotas Varšavoje, kuris turi suvirš 15 metų išbandymo gydyme visokių ligų. Išgydo visokias ligas, nepaisant iš kokios priežasties paeina, kaip tai: Naktinius Trojijimus Sėklos, Syfilio, Triperio, Vyrishkos pajegos, taipgi gydo Savvališkas ligas. Jojo speciališkas yra gydymas užsenėjusias ligas Nervų, Reumatizmo, Plaučių uždegimo, Nupuolės silpnybės ir Kraujo nubėgimą. Užsenėjusias ligas kad ir nuo tėvų paelnančias. Per laiškus negyda.



**Dr. KOLER** 638 Penn Ave., Pittsburg, Pa.  
Adinos: nuo 9 iki 5 vakare. Nedėlioj nuo 9 iki 4 p.p.

## „Atlikts kriukis!“

Savo pirmąjį (5 metų) jubilėjų „Dilgėlės“ atliko ir jau vadinasi pilnai suaugusios, ir gali eit ristyn su „rimtaisiais ir didžiaisiais“ lalkraščiais: boikotų nebijo, jiems atlikts kriukis. Kas gi bijotų jas skaityt? Gal tik ne žmogus, ar koks pirmelvis su skersom kulnim! :: ::

„Dilgėlės“ per metus eina už \$1.00 per visą žemę  
ir visua vandenis kas dvi savaiti.

ADRESAS: **Baltrušaitis Bros.** 2400 Fifth Ave. ::  
Pittsburg, Pa.

## Dr. Ignotas Stankus

Bell Telephone Dickinson 3757 w.

Del daktariškos rodos galima atsišaukti pas Dr. Ign. Stankų per telefoną ar laišku ir iš kitų šteitų, taipgi Kanados.

— Vienatinis tikras daktaras-lietuvis Philadelphijoj —

Jis yra pabaigęs augščiausias ir jau paskutinius daktariškus mokslus. Buvo miestavų daktaru mieste Indianopolis Mokėsi ir praktikavojo *The New York Post Graduate Medical School and Hospital*. Visi jo paliudijimai išstatyti yra ofise, kur kiekvienas a silankęs gali juos matyti.

Dabar įrengė savo ločną ligonbutį Philadelphijoj ir tame paciame name padirbo puikią *medikaliską kliniką* su laboratorija, elektriškas mašinas ir ap-  
lioką su geriausiomis gyduojėms. Čia visi ligoniai atranda teisingą pagelbą, iš-  
sigydo ir palieka sveiki. Štai ką liūdija patys ligoniai:

„Nuo visokių spuogų ir išbėrimų, ant veido ir kaklo ir viso kūno, taipgi nuo kitu odos ir kraujo ligų, norą geresnio daktaro, kaip Dr. I Stankus. Daug daktarų atlankiau, bet nei vienas negalėjo išgydyti.“ Taip kalba Jos. Švilpa, 1011 Carlton St Philadelphia, Pa.

„Šiuomi viešai iš iškiu sa-  
vo širdingą padėką Dr. Stan-  
ku už išgydymą nervų ligu  
ir sugražinimą vyriškumo,  
kuriu kiti daktarai atsisakė  
išgydyti. I visiems su slap-  
tomis ligomis patariu kreip-  
tis pas dr. Ig. Stankų, o ne-  
pasiga' lėsite savo žygio.



GARBUS DAKTARE: neiš-  
randu žodžiu p dėkavojimu  
Tamistui už išgydymą skau-  
dėjimo šonuo e ir po širdies  
gėlimo strėnų ir skausm-  
gų mėnesinių, kurių kiti vi-  
si daktarai neapsiėmė gydy-  
ti. Bet Tamistos operacija  
kaip ranka atėme kentėjimą  
nuo manęs Ela Mažinacky

A. Zmūden, Salem, Mass  
Dr. Ig. Stankus. 1325 S. Front St., Phila-  
57 Pingree St.

John Akuotaitis, Montreal, Que, Canada, rašo: „Meilutis gydytojau —  
Šešta diena, kaip gavau nuo Tamstos liekarstas ir vartoju sulyg užrašo, jau  
negaliu atsidėkoti Tamstai iš džiaugsmo da tik pusę liekarstu sunadojau bet  
jau visas sustiprėjau ir b igiu gyti. Daugiau neturiu ką rašyti: nes jau ne-  
reikalauju daktariškos pagelbos. Ta įkiri liga, kuri taip daug prikankino  
mane ir kurią kiti daktarai laikė už neišgydoma, dabar jau baigia gyti. Ačiū  
Tamstoms už pigų ir greitą išgydymą.“

Išgydau pasekmingai ir ant visados nuo:

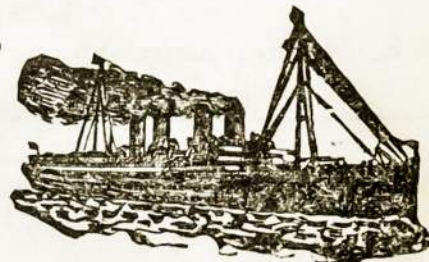
reumatizmo, skaudėjima šonų, sanarių kaulų, strėnų, kojų, pečių, nuo  
visokių kraujo ligu užkrečiamu lytišku ligų, triperij, šankerį sifilį, užk etėji-  
ma ir nediubimą vidurių, išbėrimą, niežėjimą ir augimą ant veido ir kūno vi-  
sokių spuogu, dėdervinių ir slinkimą plauku, galvos skaudėma, širdies, ink-  
stu, kepenų ir plaučių ligas, visokias nervų ligas neuralgija, drebėjimą san-  
riu, greitą s pykimą, negalėjimą miegot ir įsgastį, greitą pailsimą, sunkų  
kvėp vimą, peršalimo slogas ir nusilpnėjimą sveikatos, visokias moterų ligas  
skausmingų ir nelegulerišk mėnesinių tekėjimą ir gumbo Išgydau su ope-  
cija rupturą, apendecitis, vėžį, skilvyo augančius akmenis visokių skadulius,  
guzus (tumors), kepenų, inkstų ir pūslės Darau operacijas ant gyslų kaulų  
nervų, smėgnų, moterų ir vyrų gimdančių organų, pritrauktas kojas ir ran-  
kas atitaisau ir padarau sveikas. Taipgi d ro operacijas ant nosies, akių ir  
gork es.

**Dr. Ignatius Stankus, M. D.** 1220 So. Broad Street,  
Philadelphia, Pa.

Ofiso valandos: nuo 9 iki 12, nuo 2 iki 4, ir nuo 6 iki 8 vakare.  
Šventadieniais nuo 1 iki 5 po piet.

## M. Rosenbaum,

**SENIAUSIA**  
Lietuviška Banka  
Philadelphijoje, Pa.



Parduoda laivakortes ant gerlausių linijų laivų.  
Išmaino pinigus ir išsiunčia po gvarancija į visas ša-  
lis svieto. Atlieka tą greitai, atvangiai ir pigiai.

Agentūra geležinkelių tikiety.

Parduodame geležinkelių tikiety į visus miestus Jungtinių Valstijų.

**605 So. 3-rd st. Philadelphia, Pa.**

KOVOS Agentai.

K DEMIKIS, 41 New Empire st., Wilkes Barre, Pa.  
A. L. REIKAS 4547 Cambridge st., Philadelphia, Pa. Frankford.  
A. J. NERIS Box 195 Easton, Pa

## ANT BUDELIO KAPO.

**M**IRĖ Stolypinas, persautas revoliucionieriaus Bogrovo Mirė kraugėringiausias ministeris kraugėringiausio caro.

Taip atsitikus, kyla klausimai: 1) Ar iš panašių užmušėjų išelna kas gero sukėlimui revoliucijos arba bent šalies gyventojų padėjimo pagerinimui ir 2) ar galima išteisingai užmusėjystę, kaip įmonę atsiėkimui kokio-nors politiško tikslo, kuris turėtų nešti naudą šalies gyventojams? Socijalistų nuomone, užmušėjų ypatų, augštai stovinčių kokioje-nors valdžioje, neša tik labai abejotiną naudą iššaukimui revoliucijos. Pirm negu atsakysime ant antrojo klausimo, turime sau išsiaiškinti Stolypino politiką, be ko negalima teisingai nei pasmerkti, nei išteisingai tos užmušėjų ypatės.

Stolypinas buvo kraugėringiausias ministrų pirmininkas ne tiktai iš visų Rusijos ministrų pirmininkų, bet ir iš visų kitų šalių ir laikų ministrų pirmininkų. Į keliatą metų jis nužudė apie 100,000 progresyviškiausių, geriausių Rusijos žmonių; išsiuntė į Sibiriją 250,000 žmonių, dalyvavusių revoliucijiniame judėjime ar bent prijautusiu tam arba išreiškusių kokią-nors „perprogrisyvišką“ dėl Rusijos mintį; išstobulino šnipinėjimo sistemą; universitetų, institutų ir kitų augštesniųjų ir vidutinių mokyklų valdybas ir profesorius padavė po policijos ir kareivių kontrole; kalėjimuosna įvedė didžiausias sprespaudas ir kankinimus žymesniems politiškiems prasikaltėliams; buvo „juodosios šimtinės“ uoliausiu rėmėju; buvo žmogum, kuris neketė nei menkiausių demokratizmo apsiėkimų ir laikė panieką ir neapykantoje laudį.

Nemalonu matyti nei užmuštą šunį, ir kur-kas nemaloniau matyti užmuštą žmogų — gyvenusią, mąščiusią ir veikusią esybę, paversta į netikusią masą. Bet kitaip žiuri į Stolypino nužudymą tie šimtai tūkstančių žmonių, kurie ar patys nuo to budelio nukentėjo, ar jų giminės, draugai ir artimi. Tokių dauguma su palengvinimu krutinėj atsikvėpė, dagirdę apie to išgamos nužudymą. Ne vienam palengvinimo ašaros ištriško ant veido, nes budelis susilaukė atmonijimo.

Kad Stolypinas gavo teisingą atlyginimą už savo budelystes, apie tai mes neabejojame, nors vienkart nėsame šalininkais atmonijimų, jeigu iš tokių užmušėjų atmonijimų nebutų naudos didžiūmai šalies gyventojų ir jeigu galima būtų kokiais kitokiais būdais kovoti su prispaudėjais. Jeigu, pav., galima būtų buvę visai atstatyti Stolypiną nuo itekmės valdžioje ar nutvėrus išvežt kur už jurių ir nedaleist jam sugrįžti į Rusiją, ar kitaip padaryt jį niekam nepavojingu, tai, žinoma, tokiam atvėjyje nevertėję būtų jį užmušti; nes jis, nebudamas niekam pavojingu, gal da ir koki-nors naudingą žmonėms darbą but galėjęs atlikti. Tokiam atvėjyje būtų nemorališka keršyti.

Bet prie dabartinių sąlygų Rusijoje kitaip negalima buvo nuo budelio Stolypino išsigelbėti, kaip tik nužudant jį. O tas nužudymas, mūsų nuomone, atneš naudą Rusijos gyventojams. Nes tasai budelis, ilgiau budamas valdžioje, būtų galėjęs da kitą tiek žmonių iškart ir į Sibiriją išsiųst; jis būtų galėjęs da labiau suvaržyt mokslo įstaigas ir žmonių balsą, etc., žodžiu sakant, jis būtų galėjęs da toliau nužengti savo galvažudingame, reakcionieriškame valdyme. Ir tuomi būtų da ilgiau trukdęs Rusijoje progresą. Kadangi Stolypinas buvo kraugėringiausias iš visų ligšiol buvusių ministrų pirmininkų, tai visgi, jį nugalabijant, galima buvo tikėtis, kad jo ipėdinis nebus tokiau-pat; nėsą tokie žvėrys, kaip Stolypinas, atsitinka tik, kaip išėimiai, o ne kaip taisyklė.

Iš to atžvilgio užmušimas Stolypino nėra nemorališku darbu.

Antra gi, Rusijos valdžia užsilauko tik užmušėjų ypatės savo geriausių pavaldinių ir dabartiniame laike nelieka jokio kito būdo kovos su ta valdžia, kaip tik užmušėjų ypatės ir prievarta iš pu-

sės tu, kurie nori paliuosuoti šalį iš nagų to prakelkto siaubuno, kurį mes vadiname Rusijos valdžia. Stolypinas buvo didžiausias Rusijos galvažudysčių mokytojas, ir jis krito nuo rankos savo mokinio, paeinančio iš kliasos, kurią Stolypinas taip ilgai žudė ir karmavo. Ir ar mes girtume, ar pelkume pasielgimus Rusijos revoliucionierių, kurie žudo kraugėrius valdininkus, visvien, nėsant kitokio išėjimo, jie priversti yra tai daryti ir darys patol, pakol Rusijos valdžia norės gyventi žudystėmis pažangesniųjų savo pavaldinių. Apgailėtinas tai dalykas, bet ir neišvengtinas. J.K.

## PAŠALPINES ORGANIZACIJOS KLAUSIME.

**K**IEKVIENAS protingas generolas, jei jis nori, kad jo armija atliktų geriausiai savo pereiną laike mušio, tai jis žiuri į tai, kad jo kareiviai būtų sotūs. Juk kareivius ir disciplinuoti gerai tik tuomet tegalima, kada jie sotūs. Tada patsai kareivis nori padaryti kiek gimnastikos ir visas jo muštavimo laikas praeina smargime.

Kas yra su armija, tas pats yra ir visuomenėje su įvairiomis žmonių luomomis. Galingesnė tankiausiai ta luoma, kuri žinoma istorijos perijode (laikotarpyje) yra tvirtesnė ekonomiškai. Istorija mums be perstojo liudija, kad geriaus medžiagiškai apsiurpinusios luomos visada yra pergalėtojomis. Jei kada liko galinomis naujos luomos ir pavergė senias (pav., buržuazija sunaikino feodalus), tai jos liko tokiomis tik tuomet, kada jau pačios buvo tvirtos ant ekonominės dirvos, ir tada susiorganizavo politiškon organizacijon, idant iškovoti sau politiškas teises. Tiesa, esti išėimiai. Pavergtoji klias, nebegalėdama pakęsti baisų išnaudojimą iš savo išnaudotojų pusės, dažnai sukildavo, it kokia stichijiška (gamtos) pajėga, idant atmonyti savo piktađėjams. Bet tokie sukilimai paprastai užsibaigdavo nepasekmingai dėl sukilėlių. Tą liudija mums istorija nuo senų gadynių.

Pirm negu atsiekti valdančios galės arba bent išsiluosuoti iš pavergtųjų stovio, kiekviena luoma stengiasi susiorganizuoti tvirtai. Tiktai susiorganizavus galima ką-nors manyti apie iškovojimą sau geresnio buvio.

\* \* \*

Darbininkų klias pasirodė beturčio rolėje tuomet, kada paprastas amatninkystės pradėjo nykti XVII ir XVIII šimtmečiuose ir jų vieton organizuotis dirbtuvės, valdomos vienos tik ypotos. Pramonijai vystanties, radosi reikalas turėti vis daugiau algiųjų darbininkų. Tokiais dažnai likdavo pabėgę iš baudžiavos ukininkai. Mat, šie darbininkai neturėjo nei išdirbamos medžiagos, nei išdirbystės įrankių, todėl buvo priversti dirbti pas dirbtuvių savininkus. Dirbtuvių savininkai norėjo vis daugiau pelno igyti; per tai vis daugiau išnaudojo savo darbininkus.

Galų-gale darbininkai, nebegalėdami pakęsti savo ponų begėdiškumą, kurie vis daugiau ir daugiau varžė jų teises, pradėjo organizuotis į tam tikras organizacijas. Tų organizacijų pereiną buvo a p g i n t i darbininkų reikalus, nedaleist, kad ponai be perstojo siaurintų darbininkams teises. Kada organizacijos, apginančios darbininkų reikalus, privertė ponus liautis ant toliaus siaurinti darbininkų teises, tuomet darbininkai pradėjo manyti jau ir apie pagerinimą savo padėjimo, apie iškovojimą sau didesnių teisių.

Su laiku darbininkai ant tiek susiprato, kad pradėjo vesti kovą už savo buvio pagerinimą ne tik su darbdaviais, kaip kad iki tol darė, bet ir per šalies įstatymdavystės įstaigas. Darbininkai pamatė, kad, imant dalyvumą įstatymdavystės įstaigose, galima išplėsti vieną ar kitą pagerinimą darbininkų kliasai. Tokie pagerinimai darbininkui tankiai suteikia daugiau liuso laiko arba didesnę užmokestį, kas duoda progą darbininkui apsišviesti ir prisi-

rengti prie kovos už galutiną darbininkų klasos išliuosavimą. Ir šiandien socialistai visur reikalauja, kad skubiai būtų pagerintas darbininkų klasos ekonominis stovis.

\* \* \*

Darbo liaudis pas kitas tautas jau seniai yra daug ką nuveikusi savo klasos buvimo pagerinimui. Pas lietuvius darbininkų klasa dar toli pasilikusi, kaip ir visa lietuvių tauta pasilikusi užpakalyje kitų tautų. Vienok, neatsižvelgiant į visas žiauriasias sąlygas, kuriose randasi lietuviai darbininkai, jie yra nužengę progrose toliau už kitas lietuviškas luomas. Taip va, turi net tris socialistiškas organizacijas (LSS., LSS. D.Br. ir LSDP.), kurios skelbia socializmo idėją ir auklėja darbininkus klasiniame susipratime. Be to, tuom tarpu pas mus, lietuvius, Amerikoje rengiasi susiorganizuoti nauja darbininkiška organizacija ekonominiu tikslu, butent, Pašalpinė Organizacija. Idant tikrai suprasti priežastis, kurios iššaukė tą naujos organizacijos tvėrimąsi, tai turime pažvelgti biskį į Amerikos lietuvių didžiausių organizacijų istoriją.

Kaip žinome, priežastis išėvystės lietuvių į Ameriką buvo rusų valdžios žiaurus šeimyninkavimas Lietuvoje. Atkeliavus Amerikon ir pamačius vietinių gyventojų daug geresnį ekonominį gyvenimą ir vietinę laisvę, pas musų ateivius radosi noras kaip nors pagelbėti Lietuvai, kad ji irgi galėtų įgyti šokią-tokią laisvę ir jos gyventojai geresnį gyvenimą. Be to, atkeliavusieji lietuviai buvo išblaškyti po įvairius Amerikos miestus, bet ir kiekviena mieste buvo vos po keltatą šeimynų. Atsitikus nelaimėi, nebuvo galima niekur kreiptis. Radosi reikalas susitverti organizaciją. Susitvėrė Susivienijimas Lietuvių Amerikoje. Tos organizacijos tikslu buvo suvienyti lietuvius į organizaciją ir, atsitikus mirčiai, sušelpiti našlaičius. Bet augščiausiu tos organizacijos tikslu-idealų buvo — tai kad ji sušelps kiek-nors Lietuvos gyventojų kultūrinius reikalus. Vardan to idealo Susivienijimas jungėsi visi tie lietuviai, kuriems buvo brungus lietuvių tautos kultūriškas pakėlimas. Mat, iki tam laikui lietuvių tauta buvo veik visa išnaudojamų klasa. Jei ir radosi vienas-kitas dvarponis ar vertelga lietuvis, tai ir tas buvo taip sulenkėjęs, kad nieko bendro neturėjo su lietuvių reikalais. Todėl tosios organizacijos ir vėliau susiorganizavusios TMD. veikimas Lietuvos naudai — buvo *budinimu* tos dalies *pavergtųjų žmonių* Lietuvoje, kuriuos vadiname lietuvišiais.

Pagalios ir pas lietuvius prasidėjo skirstymasis į luomas. Visupirma lietuvių dvasiškija pamatė, kad tai tikras Lietuvos kultūrinis pakėlimas gali išeiti ne ant gero Romos katalikų bažnyčios palaikytojams. Musų ilgaskvernial pradėjo SLA. imti po savo globa. Progresiiviškesnieji tą pamatė ir pradėjo priešintis. Iškilio konfliktas (susidurimas), kuris privedė SLA. prie skilimo į dvi organizacijas: atzagareivių, SLR-KA., ir progresistų, SLA. Prie pastarosios jungėsi visi progresiiviškieji lietuviai.

Pagalios ir tarpe lietuvių radosi žmonės, kurie matė, kad mes da ypatingą atidą turėtume atkreipti į darbininkų klasos reikalus. Susitvėrė Lietuvių Socialistų Sąjunga. Prie šios organizacijos jungėsi tik tie, kurie matė, kad darbininkų klasiškai prigluli ateitis. Tuom tarpu gi atsitiko permainos Lietuvoje. Tapo ten įgyta spaudos laisvė. Pradėjo kilti lietuvių tautiškas susipratimas. Šalyje pakilo kiek pramonija, prasivystė prekyba. Atsirado ir lietuvių turtingų. Taipgi prie lietuvių vienas po kitam ėmė grįžti išlietuvių dvarponiai ir vertelgos. Žodžiu sakant, atsirado sava, lietuviška, buržuazijos klasa Lietuvoje. Amerikoje irgi tas pats. Vienas-kitas iš darbininkų praturtėjo, užsidėjo savo «biznį»: ar tai krautuve, ar aludė. Tie musų biznieriiai visur pradeda įgyti pragyvenimo reikmenis visai kitokiu būdu, negu darbininkai. Pastariejie pragyvena iš savo sunkiai uždirbto uždarbio, kuris yra tik dalis jų tikrojo uždarbio, kuomet biznieriūs daro pragyvenimą iš to, ką jis daugiau nuo darbininko nuplėšia už parduodamus darbi-

ninkams tavorus, negu jis pats už tuos tavorus mokėjo. Darbininkas, pirkdamas tavorą už savo pinigus, nori kuo-daugiau tavoro gauti, o musų biznieriūs už darbininko pinigus stengiasi duoti kuo-mažiau tavoro.

Reikalai Amerikos lietuvių buržuazijos arba «musų biznierių» su darbininkų reikalais nebegalėjo sutikti. Musų buržuazija pradėjo jieskoti sau organizacijos, kuri išreikštų ir užstotų biznierių reikalus. Už tokią išsirinko sau SLA., kuris iki tolei turėjo tautiška-kultūrinę spalvą, bet dabar jau pradėjo virsti į grynai vertelgiškai-tautininkiška organizaciją su šovinistiškomis (atkaklai tautiškomis) pakraipomis. Ji rinko sau garbės narius, šelpė demokratas Lietuvoje, taipgi ir savo organizacijoje elgėsi gana «gaspadoriška». Nariai reikalavo reformų, gavo referendumą; nariai gi, naudodamiesi juom, išrinko musų grynų tautininkų šulams netinkamą pirmininką, tai vėla tą referendumą atėmė. SLA. nariai pakėlė riaušes, naujoji grynai tautininkiškoji valdyba suspendavo ir braukė juos. Galų-gale priėjo prie to, kad toje didelėje organizacijoje beliko pusė narių.

Bet iš tų riaušių SLA. nariai pasimokino: a) kad musų nacionalistai nieko bendro neturi su darbininkų reikalais ir b) kad iki tam laikui žmonių gerbtasis SLA. idealas — budinti Lietuvos išnaudojamą klasą, t.y. veik visus tuometinius lietuvius, yra tik cackė, su kuria primonyti lietuvius, kad remtų «savuosius», supraski, vertelgas. Žmonės, pamatę, kad SLA. ideališkoji pusė jau dingio, pasijuto, kad juos niekas neriša prie tos organizacijos. Glmė reikalas suorganizuoti tvirtą organizaciją ant ekonominių pamatų dėl savęs susišelpimo. Balsas apie reikalingumą tos organizacijos tapo pakeltas per *Kovą* 1910 m. *Tėvynės* red. savo laikrašcio N34 š.m. sako, buk SLA. pirmiau pradėjo rupinties pašalpinės organizacijos dalyku. Šaltas tai melas! Sąjungoje buvo pirmiau tas apkalbama ir komisija išrinkta pernai. Matomai, *Tėvynės* red. neseka neimaž draugijų gyvenimo. Liaudžiai reikia tvirtos ekonominės savišalpos organizacijos; S-ga ir pradėjo tuomi rupintis. Paskui ir SLA., pamėgdžiodamas, taipgi nutarė kuopoms suteikti instrukcijas (veiksmarodžius, taisykles), kaip jos gali susiorganizuoti pašalpinės draugijas. Gerai; tegul jos organizuoja; mes nieko ant to nesakome. Geriau, kad ir *Tėvynės* red. tuomi rupintųsi, o neleistų žmonėms dumus į akis, buk tai SLA. pirmiausias rupinosi pašalpinės organizacijos įsteigimu, nes, ištikrųjų, LSS. daug pirmiau už SLA. tuomi rupinosi.

\* \* \*

Kad tokia organizacija susiorganizuos, apie tai negali but abejonės, nes sąlygos iššaukė tą. Dabar tik yra klausimas, kaip mes turime atsinešti linkui tokios organizacijos. Turime apžvelgti tą dalyką visapusiškai. Pirma, ar gali nešti socialistų judėjimui naudą tokios organizacijos rėmimas, ar ne? Antra, jei tokia organizacija gali išeiti mums ant naudos, tai kaip turime elgtis?

Pagal musų nuomonę, tai tik naudą mums neštų šitokia Pašalpinė Organizacija, jei mes ją suorganizuotume. Žinoma, jei duotume kunigams ar nacionalistams ją suorganizuoti, tuomet iš jos turėtų naudą kunigai ar nacionalistai, ačiu žmonių tamsumui. Tuli mano, kad tai pašalpinė organizacija gali užkenkti socializmo idėjos besiplatinimui.\*) Tokis manymas yra visai be pamato. Socialistai juk visose šalyse ima dalyvumą didelėse laisvoje ekonominėsse organizacijose, idant tenai skleisti socializmo idėją. Člon tas -s i s t a s drauge su *Tėvynės* red. (N34 T.) skubinsis pasakyti mums, kad ir jie pataria socialistams įeiti į esančias organizacijas,

\*) Taip rašė ir tulas -s i s t a s N35 Kovos š.m. Autorius, matyti, manė, kad jis marksistas, bet iš visų jo išvadžiojimų, kad turime „platininti klasinę kovą“, pasirodė, kad jis nepažįsta net tą materiališkosios istorijos dalį, kurioje nurodoma, kad klasinė kova visada buvo ir yra, ir kad ją negalima platininti, bet tik galima tarpe darbininkų sk le i s t i klasinį susipratimą. Aut.

net ir į SLA., i senas! Tokis i organizacijas ir rio veik jokiais tai galima tikt didelės, plačios esančias pašal Daugiausia to Antano, šš. / jų socialistai Tiesa, yra kad čion galin -s i s t a s N35 kla ironija! Račkauskal, i suspenduojan tiškesnės tva musų tikslas skirtingi nuc kad tai visų jalistai švieč galima galyb organizuoti i tiškų pamat Beje, T organizacijoje reikalaujau Kur ten pe nariu nauj raciją (ap jokia naujė tos organiz Tegu n ganizacijos žinome tą, reikala, P kurs ir gyv spjaudys. kalų, nors i įvesti pašal neturi ir ne persitikrini Pagalic pusė, ką pl vo laika, ir bližiškai o maž-daug t SLA. (Tą Todėl lietu kur juos ve už tuos pač vaji tautišk ninkų ekon ne tik iš ek Taigi į Musų parei tikrai atsak turinti sau Pašalpinė C laimėms pas auklės kovo prie protišk kus ant eko

kėjo. Darbinin-  
daugiau tavoro  
stengiasi duoti

«musų biznierių»  
buržuazija pra-  
užstotų biznierių  
tolei turėjo tau-  
sti į grynai ver-  
romis (atkaklai  
narius, šelpė de-  
elgėsi gana «gas-  
endumą; nariai  
inkų šulams ne-  
ė. SLA. nariai  
lyba suspendavo  
je didelėje orga-

kad musų naci-  
alais ir b) kad  
budinti Lietuvos  
etuvius, yra tik  
avuosius», sup-  
ališkoji pusė jau  
organizacijos. Gl-  
ant ekonominių  
gumą tos orga-  
red. savo laik-  
rupinties pašal-  
šajungoje buvo

Matoma, Tė-  
lžiai reikia tvir-  
adėjo tuomi ru-  
autarė kuopoms  
kaip jos gali su-  
os organizuoja;  
s red. tuomi ru-  
SLA. pirmlau-  
nes, ištikrujų,

negali but abe-  
imas, kaip mes  
e apžvelgti tą  
alistų judėjimui  
jei tokia orga-  
ne elgtis?  
štų šitokia Pa-  
Žinoma, jei  
uoti, tuomet iš  
onių tamsumui.  
ukti socializmo  
be pamato. So-  
aisvose ekono-  
mo idėją. Čion  
ibinsis pasakyti  
s organizacijas,

rius, matyti, ma-  
e „platinė kilasi-  
istorijos dalį, ku-  
ją negalima platin-  
atimā. Aut.

net ir į SLA., idant ten skleisti agitaciją. Tas patarimas jau per-  
senas! Tokis įėjimas į mažas, kiekviena sau atskirai gyvenančias  
organizacijas ir dirbimas jose yra tai tik pajiegy eikvojimas, iš ku-  
rio veik jokios naudos būti negali. Jei galima ką-nors nuvelkti,  
tai galima tik tai tokioje organizacijoje, kuri yra organizuota ant  
didelės, plačios papėdės. Be to, jei jau ir norėtume įeiti į tas  
esančias pašalpinės draugystės, tai pasižiūrėkime, kokios jos yra.  
Daugiausia tos pašalpinės organizacijos sutvėrta šv. Juozapo, šv.  
Antano, šs. Aniulų Motinos ir panašių šventųjų vardu. Į jas  
juk socialistai negali visai įeiti, jei nenori veidmainiauti!

Tiesa, yra viena didelė organizacija — SLA. Gal kas manys,  
kad čion galima dirbti mums. Tą pataria ir *Tev. red.* N34. O  
— s i s t a s N35 *Kovas* taipgi pataria neskaldyti savo pajiegy. Ko-  
kia ironija! Ar jau pamiršote, gerb. — s i s t e ir *T. redaktorius*  
Račkauskai, kaip progresyviškesnieji žmonės buvo išbraukiami ir  
suspenduojami iš SLA. vien už tai, kad norėjo šiek-tiek demokra-  
tiškesnės tvarkos?! Tai kokiu būdu galima sykiu dirbti? Juk  
musų tikslas yra supažindinti darbininkus, kad jų reikalai yra  
skirtingi nuo kitų klasių reikalų, o musų nacionalistai pasakoja,  
kad tai visų lietuvių reikalai esą vienodi. Tuo tarpu, kaip soci-  
jalistai šviečia darbo liaudį, nacionalistai liaudį temdo. Juk ne-  
galima gulbę su vėžlu sutaikyti. Niekas mums nelieka, kaip tik  
organizuoti atskirą organizaciją, ir pastatyti ją ant gerų demokra-  
tiškų pamatų.

Beje, *T. red.* viršminėtame *T. num.* aiškina, kad toje naujoje  
organizacijoje nebusi demokratijos, jeigu iš įstojančių narių bus  
reikalaujama, kad jie pripažintų klasių kovą. Kokia tai logika!  
Kur ten paliečiama demokratija (žmonių valda)? Juk tik tas bus  
nariu naujosios organizacijos, kuris pripažįsta jos principų dekla-  
raciją (apreikšimą). O pakol jis nepripažins, tai juk jis nebus po  
jokia naujosios organizacijos kontrole ir jis neturės pasiduoti jokiai  
tos organizacijos kontrolei.

Tegu musų nacionalistai šaukia, kad nereikia pašalpinės or-  
ganizacijos arba kad sušelpimu apsirūpins SLA., vienok mes visgi  
žinome tą, kad dabartinės aplinkybės iššaukė tą musų visuomenės  
reikalą, Pašalpinės Organizacijos tvėrimą, ir žinome, kad ji įsi-  
kurs ir gyvuos, nežiurint, kad musų nacionalistai ir ugnia ar siera  
spjaudys. Kad SLA. negalės atlikti pašalpinės organizacijos rei-  
kalų, nors ir išdirbs taisykles, kaip atskiros kuopos galės pas save  
įvesti pašalpinį skyrį, apie tai liudija kad ir tas faktas, jog SLA.  
neturi ir negalės turėti reikalingo parėmimo iš žmonių pusės. (Dėl  
persitikrinimo žr. *T-s* N38: 3,773 išbraukta ir 1,164 suspenduota).

Pagalios kaipgi žmonės gali remti SLA., kuomet jo ideališkoji  
pusė, ką pirmiausia rišo lietuvius prie SLA., jau yra atgyvenusi sa-  
vo laiką, ir SLA. lieka tik kaipo bizniška organizacija. O kaipo  
bizniškai organizacijai, jam nėra ateities, nes išlygos byle kokioje  
maž-daug tvarkesnėje apdraudus bendrovėje yra lengvesnės, negu  
SLA. (Tą tvirtinimą paliečiamė autorius nuomonei. — Red.)  
Todėl lietuviai darbininkai eina geriau prie kitataučių bendrovių,  
kur juos veda neišvengtinoji draugijoje esanti klasių kova, nes ten  
už tuos pačius pinigus gaunama didesnė nauda, negu kad pas «sa-  
vajį tautiškaį» SLA. Gyvenimas tuom tarpu reikalauja darbi-  
ninkų ekonominės savišalpos organizacijos, kuri rįštų darbininkus  
ne tik iš ekonomiško atžvilgio, bet ir iš ideališko.

Taigi įsikurimas Pašalpinės Organizacijos yra neišvengtinas.  
Musų pareiga todėl yra rūpintis, kad naujoji organizacija būtų  
tikrai atsakanti musų darbininkų, ekonomiškiesiems reikalams ir  
turinti sau už idealą visos darbininkų klasos išliuosavimą. Jei  
Pašalpinė Organizacija bus tokia, tai ji ne tik sušelps draugus, ne-  
laimėms pasitaikant, ir duos tuomi medžiagišką paramą, bet ir  
auklės kovotojus socialistų armijai, parodys savo nariams kelią  
prie protiško išsiliosavimo. Taigi, suorganizuodami darbinin-  
kus ant ekonominio pamato, mes juos drauge prirengsime ir prie

politiškos kovos. Aprupindami darbininką maž-daug ekono-  
miai, sumažinsime jo rūpesčius apie rytdieną ir suteiksime tuomi  
daugiau laiko ir progos jo apsišvietimui.

Jei norime, kad ir musų lietuvių pulkas didžioje proletarijato  
armijoje būtų tvirtas ant politiško kovos lauko laike didžiojo mu-  
šio — Socialistiškos Revoliucijos, tai turime išanksto gerai aprupin-  
ti jį ir iš ekonominio atžvilgio. Nes darbininkas, turėdamas dau-  
giau liuso laiko, jei tik jam yra nurodoma kaip, gali visada ge-  
riau save apsiginkluoti proto išlaviniu ir dalykų permatymu,  
idant laike Socialistiškos Revoliucijos ir po jai palaikyti ant visada  
tai, kas jau syki užkariauta.

A. Puvlis.

## KĄ VEIKIA MUSU DRAUGAI LIETUVOJE?

**P**RAĖJUS revoliucijos bangoms ir reakcijai apsiautus visą  
Lietuvos padangę, nusidžiaugė visi činovnikai ir puskvai  
lis caras, buk jau vėla galėsią ramiai šeimyninkauti po  
skurdžių žmonelių kišenių ir nepaklusnius siųsti Siberijon, kaip  
kad siuntė. Tuo tarpu gi Lietuvos darbo žmoneles apėmė nusimi-  
nimas, nėsa, nepasisekus vienu kart, ar bus galima kada-nors at-  
tiesti sprandus, sukilti prieš tiraniją ir išsiliosuoti iš jos? Tokios  
mintys buvo ir dar tebėra ir pas draugus amerikiečius lietuvius,  
kurie tik interesavosi savo gimtinės likimu. Tačiau Lietuvos dar-  
bininkai, ypač jaunimas, pasakė: «Į šalį nusiminimas! kad dabar  
negalime dirbti nieko priešingo valdžiai viešai, tad dirbsime slap-  
ta!» Ir darbas varoma — darbas apšvietos pakėlimo ir *revoliuci-  
jonizavimo žmonių*. Skaitytojas tai matys, kad ir iš šio laiško, ku-  
rį paduodu čia ištisai, apeleides tik keliatą grynai privatiškų, apei-  
nančių vien mane, dalykų. Štai tasai laiškas:

«Mielas Drauge: Nuo Tamstos laišką gavau 27 birželio. Jau  
pora mėnesių prabėgo, o aš vos suspėjau parašyti kelis žodžius.  
Meldžiu nepykti, kad taip ilgai... ukės darbininkui vasarą labai  
maža liuso laiko tėra. Šią vasarą taip sunkiai dirbau, kad niekas  
nemielas: vakare nusikamavęs puoli lobon — ir taip diena iš dien-  
os. Dabar jau baigiasi sunkesni darbai ant ukės, tad bus galima  
ir «kitą-ką» šiek-tiek sparčiau dirbti...»

«Lietuvoje žmonės, nors ir lėtais žingsniais, bet visgi žengia  
pirmyn. Pasidalinę į dvi dalis: «klerikalų» ir «pirmievių». Pir-  
mutinių «ryšys» susideda dar iš, taip pasakius, dviejų «elementų».  
Jų laikraščiai: *Viltis, Rygos Garsas, Bieloruskaja Žina\** ir *Drau-  
gija* — tai vieno elemento organai, o *Šaltinis* ir *Spindulys* kito.

«Kaip jau Tamstai žinoma, klerikalų «organizacija» susideda  
iš kunigijos, vieno-kito «inteligento» ir milijoninės minios moterų  
«klikuškų» (davatkų. J.S.). Tie žmonės darbuojasi labai popie-  
žiaus, Abrahamo, Maižiešiaus ir kitų tokių.

«Pirmievių laikraščiai: *Visuomenė, Lietuvos Žinios* su priedu  
*Aušrinė, Liet. Ukininkas* su priedais: *Žibute* ir *Jaunimu* — ir kt.

«Pirmieviai biednesni ir klerikalų niekinami už pačių klerika-  
lų daromas šelmystes su nekantrumu laukia užtekančios laisvesnės  
saulutės ant Lietuvos padangės... Bet laukia ne rankas sudėję.  
Pirmieviškoji mokslaeivija darbuojasi iš visų pajiegy; šlaip-jau  
inteligentija irgi ši-tą veikia. Antai pradinė mokyklų mokytojai  
taipgi sukruoto, kad geriau pažinti savo pareigas, kad jaunąją, jų  
globon pavestąją kartą padaryti žmonėmis. *Liet. Uk.* priede *Mo-  
kykloje* mokytojai kalbasi apie mokinimo dalykus, apie draugijas  
ir *sumažinimą šnipų-išdarikų*, nes dabar, prie dabartinės mokinimo  
metodos, vaikai *pirmiausiai išmoksta suksti viens kitą mokytojai, o  
užauge jau ir valdžiai skundžia — tampa valdžios šnipais (visur mano*

\* Bieloruskaja Žina — laikraštis, leidžiamas baltarusių draugijos; įsiai  
„užtaria“ lietuvių reikalus prieš rusus, gina nuo lenkų endekų, trumpai pasa-  
kius, darbuojasi kaip musų „atstovas“ Gabrys Paryžiuje.

pabraukta. J.S.).

«Toliau, pirmieviškas Lietuvos jaunimas, kaip man rodos, daugiausia darbuojasi. Keliatas apšviestiesnių vaikinių (senių maža tesiranda) susivienija, suorganizuoja kuopele, panašią į amerikiečių LSS-gos kuopą. Tokią kuopele vadina «Jaunuomenės švietimosi ratelis». Tokie «rateliai» dygsta, kaip grybai po lytui. Ratelio tikslas — šviestis ir šviesti, save lavinti ir kitus, mažiau dar susipratusius. Dauguma ratelių išleidžia ranka rašytų laikraštuką. Ratelių susirinkimai paprastai esti laikomi kartą į mėnesį arba kad ir rečiau; tas priklauso nuo draugų darbštumo. Ratelis valdosi kiekvienas savistoviai; tačiaus dabar sumanyta pagaminti šokių-tokių įstatų, kad visi vienodai prie vieno tikslo žengtų. Kiek sužinota, tokių švietimosi ratelių yra jau apie 50. Jie visi, žinoma, nėra legališki, taigi visi ir persekiojami iš valdžios pusės.

«Kur patogesnės sąlygos, ten jaunimas lošia teatrus, dainuoja, deklamuoja, skaito referatus, tik, žinoma, jei gabių vaikinių randa si. Valdžia už tat baugina žmones, esą, kurio namuose rastų panašų susirinkimą, tad savininkas namo turės užsimokėti 500 rublių baismės arba atsėdėti tris mėnesius kalėjime.

«Kiekvienas ratelis turi savo knygyną, iš kurio visi nariai ir šiaip ištikimesni žmonės knygas pasiskaityti gauna veltui. Ratelio nariai moka po 5 kapeikas mėnesinės mokesties; žinoma, kas ištenka, tad gali ir daugiau mokėti. Už tuos pinigus įsteigia knygynus...

«Šįmet buvo sumanyta atlaikyti visos Lietuvos jaunimo suvažiavimą, bet pasirodė negalima ir, žinoma, labai pavojinga. Taigi dabar buna tik apskričių susirinkimai, panašūs į amerikiečių LS S-gos rajonų konferencijas.

«Rugpjūčio 20 buvo ir mūsų apielinkės rajono susirinkimas. Nuo P. Ratelio pribuvo viens narys; nuo S-kio 1; nuo mūsų, t.y. V. 3 nariai; nuo B. 8 nariai. Taipgi buvo vienos redakcijos darbininkas, kuris čia tuo tarpu viešėjosi.

«Tame susirinkime nutarėme galutinai sutverti rajoną mūsų apielinkėje. Išrinkom organizatorių ir redaktorių (mat, rajonas mėgins išleisti laikraštuką, kur tilps konferencijų protokolai ir kiti reikalai). Pirmiau kiekvienas ratelis išleidinėdavo sau laikraštuką, bet, dėl stokos medžiagos ir kitų kliūčių, greitai paliaudavo gyvavęs. Tame susirinkime nutarėme, kad rajonas panašius susirinkimus laikytų bent du kart į metus; susirinkime, apart kit-ko, turės būti dainuojama, deklamuojama, koks referatas paskaitoma ir t.t.

«.....Nutarėme įvesti madon susirašinėjimų tarp jaunimo. Sumanymas kilo todėl, kad, iškilus revoliucijos audrai, kaip kad 1905-6 metais, būtų galima pasekmingiau veikti visoms revoliucijoniškoms spėkoms...

«.....Kaip išleisime laikraštuką, Tamstai prisiėsiu, jei bus galima. Iš laikraštuko patirsi plačiau, ant kiek mes savo darbe nužengėme».

Tad matome, kad mūsų draugai nesnaudžia — veikia slapstydami. Kodėl mes, draugai amerikiečiai, galėdami tokius dalykus atlikti viešai, maža ką tedarome? Kiek matosi, tai paskaitos ir šiaip jau lavinimosi vakarėliai pas mus retai kur terengiama.

Artinasi žiemos laikas — sukruksime, draugai, imkime pavyzdį kad ir nuo europiečių — ir dirbkime.

J. Stasiulevičius.



### Klausimai į mūsų šviesuolius.

Klausiu tų, kurie neseniai skelbė mums socializmo mokslą, sakydami, kad jis vienintelis kelias darbininkui prie išsiliosavimo iš vergijos ir sulaukimas giedesnės ateities, kodėl vėla antraip kalba? — Socialistai niekai, lietuviams peranksti socializmo moks-

las, nes, jei perskaitai vieną-kitą brošiūrėlę, negali suprast tikro socializmo ir tt.

Ką mes, darbo žmonės, turime daryt, kad jau pervėlu mums tas mokslas įgyt? Antra, neturime nei progos mokslą ieškot, kadangi reikia dirbt pragyvenimui. Tai ar turime mūsų valdininkus, ponelius ir kunigėlius perprašyt ir vėla glausties po jų žvėriška globa. Juk avis su vilkais negali draugaut. Kunigėliai ir ponai, abelnai, niekad gero darbininkams nedarė ir nedarys, jeigu jie nebus darbininkų priversti.

Socialistams primetama tautos neguodojimas. Kiek man teko juos pažint, tai kožnas yra geidžiantis savo tautai laisvės. Žinoma, nenori nei kitų tautų pavergimo, o ir savo kalbą geriau vartoja ir vaikučius mokina geriau, negu tie, kurie socializmo bijosi.

Socialistams prikašiojama, kad jie šurkštų ir «rėksniai»; mat, socialistai, pamatę ką blogai darant, netyli, bet atvirai išsireiškia apie visus lygiai: ar tai būtų draugas, ar nedraugas, ar kunigėlis, ar inteligentas, ar kas kitas. Tai gal reikia apdailint ar užslėpt, kaip nekurię mūsų «neklaidingieji» daro?

Kaip matyt, daugelis mūsų draugų, kovotojų už darbininkų paliuosavimą, nyksta iš mūsų tarpo, matydami kitur gardesnį kšnelį. Mūsų apšviestunai «intelligentai» keičiasi arba, geriau pasakius, plaukus maino, it gyvuliai rudenį ir pavasarį, prisitaikydami prie metlaikio. Tačiau jie da labiau atmainingi: jie gatavi šimtą kartų kailį mainyt dėl didesnio uždarbio-pelno. Jie, prisiglaudę po kunigėlių ir didžiųjų sparnu, gaus su jais už vieno stalo sėdėt ir pasilinksmit. Bet ar ir mes turėtume veidmainiaut, kraipyt savo sąžinę ir grįžt atgal? Ar ir mes norėtume vėl pasiduot vergovėn dvasia ir kūnu?

Gal ir mokslą eję nevisi draugai veidmainiaus. Gal nepaliks mus vienus bemokslūs, gal geresnėji jų dauguma švies mums ir lig galo kovos. Ką veiktume be šviesos spindulių? Juk priešai mus apgalėtų. Bet nelaukim nuo jų pagelbos, kurie su kunigais puotauja.

Kiek galint mes turėtume paremti darbininkiškus laikraščius, kurie rupinasi darbininkų reikalais, nors tie laikraščiai ir yra «intelligentų» paženklinti, kaip be etikos.

Sąjungietė.

## SOCIJALIZMO TRUPINIAI.

### XV. Ar socializmas nėra tas pat, kaip anarchizmas?

Tankiai sumaišoma socializmas su anarchizmu. Žmonių klaidinimui, buk socializmas ir anarchizmas yra vienas ir tas-pat, daugiausia pasidarbuoja mūsų priešai, ypatingai dvasiškija. Pagalios yra ir priežastis, dėl kurios tuodu mokslai sumaišomi. Mat, kaip socializmas, taip anarchizmas neužsiganėdina šių dienų surėdymu, bet eina prie jo panaikinimo ir įvykdymo naujo surėdymo, kuris neštų naudą visai draugijai.

Bet čion ir pasibaigia panašumas tarpe socializmo ir anarchizmo. Socializmas mokina, kad naujame surėdyme žmonės per savo valios pildytoją, valdžią, turi rėdyti visą pramoniją ir draugijinius reikalus, kuomet anarchizmas skelbia, kad jokios valdžios nereikia, nes byle valdžia esanti pavojinga žmogaus ir draugijos laisvei. Tokiu būdu, socializmas yra griežtai priešingas anarchizmui. Pirmasis mokina, kad valdžia turi būti išstbulinta ir nešti laimę žmonijai, antrasis gi skelbia, kad valdžia turi but išnaikinta. Pirmasis mokina, kad turi but tam tikrį įstatymai, kurių kiekvienas žmogus turi prisilaikyti, o antrasis skelbia, kad jokių įstatymų nereikia, nėra žmogus turi gyventi, kaip jam geriausia tinka. Anarchistai skelbia, kad kiekviena pramonijos šaka, kiekvienas kaimas, miestas, šalis turi atskirai rėdyti dalykus taip, kaip

tenaitiniai  
neštų nuos  
cialistai g  
kurie užtil  
Ištikr  
socialistu  
ma pilna b  
kaip nori.  
nijoje, pra  
sia platina  
sius, Man  
tas, kad fi  
nešvarų, č  
jai. Nor  
aprubėžu  
Nuo to la  
laisvė pa  
valdžios  
valiavim  
Kas  
Ir ateityj  
kaltimus  
lizmas b  
žmogaus  
džiančių

NO  
di  
ro  
namos,  
Čia  
yra pad  
atidą ar  
kenkia  
Tiki  
jis netur  
katali.  
gq priem  
Bet pigy  
maži vall  
žmogaus  
Cuki  
ne rugšči  
bama iš s  
pai dėl so  
mo benzo  
Iėjus  
išlengvo;  
gose, kaj  
gose, stač  
vaikni n  
nubaustų  
dirbt sald  
valkus, ta  
rie galėtų  
chemišku  
džiu turi  
Cassidy,  
Tą-pat pa  
tis North

tenaitiniams gyventojams tinka, nepaisant, kad jų rėdymasis ir neštų nuostolį kokiai pramonijos šakai arba ir visai draugijai. Socijalistai gi mokina, kad visi turi prisilaikyti tam tikrų įstatymų, kurie užtikrina visų žmonių gerovę.

Ištikrųjų, anarchistai stovi arčiau prie buržuazijos, negu prie socialistų. Buržuazija irgi mokina, kad žmogui turi būti duoda ma pilna laisvė pramonijoje, taip kad jis gali pasielgti su kapitalu kaip nori. Ta idėja, kad įstatymai neturi žmogaus varžyti pramonijoje, prasidėjo su Didžiąja Francijos Revoliucija ir buvo labiausia platinama per ekonomistą Adam Smith ir per, taip vadinamuosius, Manchester mokyklos ekonomistus. Rezultatas viso to buvo tas, kad fabrikos pradėjo užnuodyti upėse vandenį, įleidamos į jį nešvarų, dirbtuvėse sunaudotą vandenį, ir kitaip užkenkti draugijai. Noroms-nenoroms valdžia buvo priversta tuos kapitalistus aprubežiuoti, jei buvo negeistina, kad išsiplatinę visokios ligos. Nuo to laiko nuotiklai istorijoje vis aiškiau liudija, kad draugijos laisvė pacina nuo visos draugijos tvirtai organizuotos sąžiniškos valdžios ant atskirų draugijos vienučių, o ne nuo tų vienučių savilavavimo.

Kas link to, kad tuli įstatymai yra nereikalingi, tai tas tiesa. Ir ateityje tokių įstatymų, pav., kaip žmogaus baudimo už prasi kaltimus ir kitų tam panašių, vis mažiau liks. O kuomet socializmas bus ant tiek draugijos sąlygas pagerinęs, kad ji nei vieno žmogaus neprivers prie prasikaltimo, tuomet ir visai nereikės baudžiančiųjų įstatymų, nes nebus ką bausti.

L. F. d' M.-R.

## IŠDIRBINIŲ FALSIFIKACIJA.

**N**ORĖČIAU paklaust skaitytojų, ar mėgstate Amerikos saldumynus, vadinamus «candies», ir ar mėgstate, užėjus vasaros karščiams, užvalgyti «ice cream'o» ir išsigerti, taip vadinamos, «sodės»?

Čia nešnekėsiu prieš vartojimą tų įvairių saldumynų, kurie yra padirbti iš gerų, sveikų produktų, bet geidžiu patraukti visų atidą ant išdirbimo falsifikuotų saldumynų, kurie yra nuodingi ir kenkia žmonių sveikatai.

Tikras, grynas cukrus yra sveikas ir naudingas maistas, jeigu jis neturi savyje netikusį chemiškų priemaišų, kenkiančių sveikatai. Taipgi ir visos cukrainės (kendės), jeigu jose nėra nuodingų priemaišų, jeigu jos čystai padarytos, yra geros ir maistingos. Bet pigūs saldumynai, kuriuos taip mėgsta pirkinėti merginos ir maži vaikai, o neretai ir suaugę vyrai, yra nuodai, kurie naikina žmogaus gyvybę ne staiga, bet išlengvo.

Cukrainės, vadinamos Marshmallows, yra nubaltinamos sierine rugščia, kuri yra nuodai. Daug «sodžių» ir «ice cream'ų» dirbama iš stalioriškų klijų, kuriuos dirba iš kumelių kaulų. Syrupai dėl sodinio vandens yra dirbami iš chemiško skystimo, vadinamo benzoate, kuris labai kenkia mūsų viduriams.

Įėjusieji į mūsų vidurius iš saldumynų nuodai veikia labai išlengvo; jie sukelia visokias ligas, nuo kurių žmogui, esant blogose, kaip dauguma šiandieninių darbininkų, ekonomiškose sąlygose, stačiai negalima išsiristi. Jeigu kuri motina tyčia duotų savo vaikui nuodus, kad jį nunuodijus, tai tokią motiną, be abejonės, nubastų šiandieniniai teismai. Bet kuomet fabrikantai drįsta dirbt saldumynus su nuodais ir jais povaliai nuodyt darbininkų vaikus, tai fabrikantams nėra jokios atsakomybės, nes nėra tų, kurie galėtų juos už tai bausti. Philadelphiaj buvo padaryta daug chemiškų analizų (ištyrimų) ir tapo atrasta, jog 75% visų «kendžių» turi po vieną ar po kelias rūšis nuodų. Taip tvirtina H.P. Cassidy, buvęs maisto komisijonierius Pensylvanijos valstijos. Tą pat pasakė ir vienas chemikas, kuriam Philadelphiajos laikraštis *North American* pavedė iširti 40 rūšių «kendžių». Kendėse at-

rasta šie priemaišai: stalioriški klijai, butircijaus rugštis, lakleras, šerlakas ir įvairūs tepalai, vartojami teplojimui sienų, durų ir naminių rakandų.

Kam fabrikantai vartoja tokius dalykus, išdirbdami saldumynus? Aišku, idant greičiau pralobti. Čokoladas, dželatina, smetona ir pienas darymui «ice cream'o» yra brangūs. Cukrus taipgi brangesnis už sachariną. Taigi fabrikantai ir vartoja oxidą (tokią rugštį) vieton čokolado, stalioriškų klijus vieton dželatinos ir pieno, sachariną vieton cukraus, o prie «sodžių» padarymo — tepalus vieton vaisių skystimo, šviną vieton sirupų — ir visokius kitus nuodus vieton maistingų daiktų, kurie fabrikantams daugiau prekuiotų.

Jeigu fabrikantai pridėtų tiek nuodų, kad jie žmogų iškart nunuodytų, juos valdžia turėtų bausti, kad ir nenorėdama, nes liaudis užsispyrė. Bet jie gudrus; jie pasiteirauja pas chemiką, kiek ir kokių nuodų galima dėti į saldumynus, kad žmogaus iškart nenunuodyti, o ką jis palengva nyks, tai jie to nevengia, nes žino, jog liaudis ant to neatkreips atidos, nes jos akys taip užrištos, kad ir staigias ir aiškias kapitalistų niekšystes da labai sunkiai tepatėmija.

Ir ne tik vieni salnumynai taip falsifikuojami: kasdieninis mūsų maistas ir tas pilnas nuodų. Ir nestebėtina. Kiekvienas išdirbinių savininkas tik ir žiuri, kaip daugiausiai pelno išgauti iš savo fabrikos, kaip panaudot pigiausias daiktus padirbimui maisto ir visų kitų reikalingų gyvenime dalykų, iš kurių jie ir krauna sau turtus. Pakol išdirbystės įrankiai ir gantos turtai bus savasčia pavienių ypatų, patol maistas ir kitoki reikmenis bus gaminami, kad kelios vienutės galėtų sau turtus krauti su skriauda beturčių darbininkų, kuriems, po teisybei, turėtų prigulėti visa vertė jų išdirbamųjų turtų, — patol ir žmonės bus maitinami užnuodytais maistais. Kada žmonija, atėmus išdirbystę iš pavienių ypatų, paves ją visuomenės savastin, tąsyk išdirbystės siekis bus tie gavimas kru-daugiausiai pelno, bet aprupinimas mūsų draugijos harių. Tąsyk ir falsifikacija produktų išnyks.

A. J. Karalius.

## A. A. Ignas M. Kudlauskas.

Chicago, Ill. 3 gegužio 1911 m. pasimirė nuo džiuvos vienas iš Amerikos lietuvių veikėjų ir rašytojų, Ignas M. Kudlauskas (Kudlius). Niekur, dagi nei vietiniuose laikraščiuose (Chicagos) nebuvo pranešta apie jo mirtį. Bet negalima nepaminėti jo, negalima nepaminėti jo gyvenimo ir darbų. Todėl, surinkęs kiek žinių apie jo gyvenimą, paduodu žiniai draugų.

**A. A. Ignas M. Kudlauskas** gimė kaime Būdžiunų Pumpėnų valsčiaus, Panevėžio pavieta, Kauno rėdybos iš Antano ir Elenos (Barauskaitės) Kudlauskų. Tėvai buvo neturtingi, todėl Igną ir neišsigalėjo leisti į mokyklą. Vienok jis, budamas gabus ir trokšdamas mokslo, žinystos, pats kiek galėdamas mokinosi iš knygų.

Paaugęs Ignas, jieškodamas geresnio gyvenimo, apleido kaimą ir išvažiavo į miestą. Bet ir ten neradęs nieko geresnio, galiausiai, 7 metai atgal atvažiavo į Ameriką. Vienok ir čia nerado laimės. Gyveno pirmiausiai Niagara Falls, N. Y., iš ten išvažiavo į St. Louis, Mo., gyveno nekurį laiką Boston, Mass. ir kitose vietose, ir, ant galo, 1910 m. apsi-

gyveno Chicagoj.

1907 m., gyvendamas Niagara Falls, N. Y., apsigėdė su Elzbieta Michailinskaite, su kuria iki savo mirties nesišyrė ir kuri buvo jam tikriausiu ir geriausiu draugu.

Pirm 4 metų jis gavo džiovą. Vienok jo sunkus materiališkas padėjimas, ypatingai bedarbės (krizio) laike, nepavelijoj gydytis. Tik už septynių mėnesių prieš mirtį, kuomet jau džiova ant tiek įsigalėjo, kad nebegalėjo daugiau dirbti ir priverstas buvo atsigulti į lovą, tuosyk kreipėsi pas gydytoją. Štai kaip jis pats apie tai man rašė vasario mėnesyje 1911 m:

«Jau ketvirtas mėnuo, kaip sergu ir nieko nedirbu. Aš sergu džiova, kurią jau nuo seniai jaučiau, bet kad dar vis galėjau dirbti, tai neatkreipiau ant to atidos; antra, teisybę pasakius, ir skambučių buvo permažai dėl darymo «biznio» su gydytojais. Bet, ant galo, tapau ligos visai prislėgtas ir turėjau paliauti dirbęs ir gulti į lovą. Nors ir dabar minėtų skambučių neperdaugiausia, bet priverstas gelbėtis ir su tais pačiais. Buvau pasidavęs į pavieto džiovininkų ligonbutį Ottawa, Ill., bet, pabuvęs keliatą savaitių, turėjau net bėgti, kad nepastipti badu be laiko.

«Taigi matai, drauge, kokiam padėjime aš stoviu ir kur pradingau. Laimė dar, kad mano sandraugė sveika ir dirba, tai vis dar galima gyventi; kitaip, turėčiau iš gero noro važiuoti pas «Abraomą».

«Gydytojai tvirtina, kad aš dar pagysiu, nes džiova randasi tik plaučiuose ir tik vienoje pusėje, tai, esą, antrą pusę galima apsaugoti nuo džiovos bakterijų. Gali but ir taip, nes paskutiniu laiku aš jaučiuos biskutį lengviaus. Karštis mažesnis ir naktimis mažiau prakaituoju, taipgi valgyti geriau galiu».

Taip... Jis vylėsi dar pasveikti, vylėsi iki paskutinei dienai savo gyvenimo. O mirti jis taip nenorėjo. Matė, kiek darbo yra, ir jis troško veikti ir gyventi, kad veikti, plėtoti idėją darbininkų solidariskumo — socializmo. Bet jo tiems norams nelemta buvo išsipildyti. Kasdien ėjo silpnyn, kol, ant galo, 3 gegužio 1911 m., 5 val. vakare, pasakęs: «šiandien aš numirsiu», atsisveikinęs su savo drauge Elzbieta ir parašęs dar laišką savo motinai, neužmerkė akių ant visados... Mirė turėdamas pilną omenę. Palaidotas likosi miesto kapinėse. Nebuvo kam lydėti jį, nepuošė jo grabo vainikai, nebuvo kam gailėtis. Tik viena jo sandraugė—moteris verkė ant jo kapo. Neišsipildė ir paskutinis jo noras: uždėti ant jo grabo vainiką su raudonu kaspinu...

Mirė pačioj jaunystėj, nes vos tik 26 metus turėdamas. Visų apleistas mirė, apleistas ir palaidotas. Apleistas... nes visi jo draugai jį apleido, tik viena jos moteris jį neapleido, tik ji viena liko ištikimu jo draugu...

Liudna, kad žmogus, idejos žmogus, miršta, bet dar liudniau, kuomet miršta tokiame apleidime, apleistas ir draugų, su kuriais drauge veikė ir gyveno...

\* \* \*  
Pakalbėję apie jo gyvenimą, pakalbėsime ir apie jo darbus.

**A. A. Ignas** buvo vienas iš pirmiausių LSS, narių ir jos veikėjų. Jis veikė joje, kiek jo spėkos pavelijo. Tik apie 1909 metus, dėlei bedarbės ir sunkaus materiališko padėjimo, iš vienos pusės, ir dėlei vidurinių vaidų S—je, iš kitos pusės, jis išstojo iš S—gos, vienok visuomet S—gai sąjautė ir troško, kad ji plėtotų, nešdama miniai darbininkiško solidariskumo idėją.

Vienok geriausiai Ignas mums žinomas, kaip rašėjas. Pats budamas socialistas, daugiausiai tą savo raštuose kaip teoretikuose, taip ir beletristikuose ir eilėse paliesdavo ir gvildendavo.

Jo raštai daugiausiai pasiliko rankraščiuose, kurie, sulgy mirusio noro, likosi atiduoti «Keleivui». Ligšiol išėjo tik viena jo knyga «Istorija apie garsų Karusą, vergų karalių». Išleido ją S. J. Rudavičius, East St. Louis, Ill., 1908 m. Vieną ar du jo rankraščių nupirko 1908 m. (ar 1909) «Vienybė Lietuvninkų». Vieną rankraščių «Bedarbė ir Badas» jis dovanojo laike konferencijos 1908 m. Illinois rajonui, kad jis savo lėšomis rankraščių išleistų. Bet dar nei «V. L.», nei Illinois rajonas jų neišleido.

Smulkesnių jo straipsnių daugiausiai tilpo «Keleivyje», o taipgi ir kituose laikraščiuose; po savo straipsniais pasirašydavo I. M. Kudlauskas, Lakunas, o vėlesniu laiku — I. M. Kudlius.

Vienu iš didžiausiųjų jo raštų buvo «Vadovas Jungtinių Valstybių piliečiams», kurį jis norėjo išleisti prenumeratais keliu, bet liga viską sutrukdė ir jis to rašto neišleido.

Vėliaus buvo «Keleivio» leidimo bendrovės nariu. Kuomet Žvingilas, nematydamas pelno iš «Keleivio» leidimo, norėjo sustabdyti jį ar parduoti, tuomet I. M. Kudlauskas su kitais 4 (su J. G. Gegužiu, S. Michelsonu, J. P. Raulinaičiu ir dar vienu, kurio pavardės nežinau) atpirko «Keleivį» ir jo spaustuvę už \$1,000.00. Bet, ligai įsigalėjus, įdėtus «K.» pinigų atsiėmė, kad turėtų iš ko gydyties...

\* \* \*  
Mažai mes turime veikėjų, mažai turime rašytojų. Ir tuos vargas pačioj jaunystėj nuneša į grabą. Visų mūsų rašytojų likimas — mirtis pačioj jaunystėj, pačiame jų veiklume. Džiova visus juos rauna iš mūsų tarpo. Netik Lietuvos tas darosi (Biliunas, Kudirka, Steponaitis, Vaičaitis, Gurauskas ir kiti), bet ir čion Amerikoj tas pats likimas pasiekia mūsų veikėjus (Aviečiūtė, S. D. Praplėstakis—Valiulis ir kiti). Ir Ignas M. Kudlauskas ne pirmutinis ir ne paskutinis. Dar daug bus aukų, daug dar džiova turės aukų, kol mūsų liaudis susipras ir pradės branginti savo veikėjus...

\* \* \*  
Išsėkis, drauge, svetimoj šalyj. Bet tavo idėja, tavo darbai nebus užmiršti ir liaudies vaikai uždės ant tavo kapo dėkingystės vainiką...

K a z y s J. V a l y s.

Vienybė  
moraliskai,  
gi Sąjunga ir  
jog Lietuvos  
prach (i pu  
natarimus.  
veerius iš d  
Langian ter  
veerius jau  
sukritiknot  
link redakt  
ves galeitų  
užinteresuc  
Sekretoriai  
aiškina da  
Drg.  
straipsnio  
piktinasi i  
mės, kaip  
-demokra  
tis neigi t  
tarė, kad  
tikuojan  
dumu ne  
luose i k  
natarims  
Drg.  
me ji pei  
Tiesu, ju  
me pirm  
plano me  
Ber  
tis žym  
kad Sąju  
yra Sąju  
tos. T  
Tvo  
esa, tyčė  
mento b  
na», o  
Tuo  
dabar d  
damas j  
rai kn.  
daleido  
atankys  
mės tik  
Tvo  
kad me  
vit pasi  
padėjin  
pats ne  
kad ir  
torius i  
gėdiki  
kaip a  
kin dv



## A P Ž V A L G A.

*Vienybė Liet.* rauda, kad «Kova ir Sąjunga «nulynečiuos» p. Valį morališkai, kaip visą eilę išymesnių žmonių nulynečiuos». Už ką gi Sąjunga ir Kova «lynčiuos» Valį? *V. L.* sprendžia, kad už tai, jog *Lietuvoje* tilpo Valio straipsnis, kur jis, anot *V. L.*, «v puch i prach» (į pukus ir dulkes) sukritikuoja LSS. VI susivažiavimo nutarimus». Labiausia Valis «sukritikuoja» nutarimą prašalinti zecerius iš darbo ir paskyrimą kito, laikinio *Kovos* redaktoriaus. Daugiau tenai kaip ir nieko nesukritikuota. Nutarimas prašalinti zecerius jau pirm Valio kritikos buvo pačioje *Kovoje* pačių zecerių sukritikuotas, ir Valys nieko naujo tame atvejuje nepasakė. Kas link redaktoriaus permainos, tai nieko neaiškinam ir neaiškinsim, nes galėtų išrodyti, jog laikinis redaktorius kalba, kaip ypatiška užinteresuotas; vien galime dr-gui Valiui ir kitiems nurodyti C. Sekretoriaus pranešimą N151, tilpusį N38 *Kovos*, kuris, rodosi, išaiškina dalyką.

Drg. Valį nei *Kova* nei Sąjunga «nelynečiuos» už parašymą ano straipsnio į *Lietuvą*, nes ten visai nėra už ką ir «belynečiuoti». Jis piktinasi iš nedemokratiškumo susivažiavimo nutarimų. Bet juk mes, kaip socialistai, patįs norime, kad pas mus būtų viskas kuo demokratiškiausia ir panašių kritikų, kaip Valys, neturime bijotis neigi tų kritikų autorius bausti. Teisybė, susivažiavimas nutarė, kad sąjungiečiai nesiuntintų į kitus laikraščius raštus, kritikuojančius Sąjungą ar socializmą, bet, kol tas nutarimas referendumu neužtvirtintas, tol gali sąjungiečiai rašinėti Sąjungos reikaluose į kitus laikraščius. Gal da ir referendumas atmes tą susiv. nutarimą.

Drg. Valys buvo atsiuntęs minėtą straipsnį *Kovai*, bet manėme jį perilgu esant, todėl sugražinome drg. V., kad sutrumpintų. Tiesa, jis atsiuntė mums tą straipsnį sutrumpintą, bet greit pamatėme pirmąjį, nesutrumpintąjį straipsnį *Lietuvoje* ištisą. Tatai netalpinome sutrumpintojo.

Bereikalingai *Vien. Liet.* primeta Sąjungai, buk ji «lynčiuojanti» žymesnes ypatus, jojon paklluvusias. Negalima pasakyti, kad Sąjunga visad jau yra neklaidinga, bet visgi tos ypatus, kurios yra Sąjungos «nulynečiuotos», maž-daug teisingai yra «nulynečiuotos». Tą pamatytų ir *V. L.*, jeigu matyti norėtų.

\* \* \*

*Tėvynės* red. mums rašė, kad atitaisytume «klaidą», kurią mes, esą, tyčia padarė Adomo Kutros affidavitite; sako, originale dokumento buvo pasakyta: «Kas buvo tas «otiec Konstantin», aš nežinau», o jūs vieton «nežinau» įdėjot «nežinojau».

Turime pažymėti, kad mes klausėme Adomo Kutros, ar jis ir dabar da nežino, kas per vienas tas «otiec Konstantin». Atsakydamas jis pasakė, kad jis žino, kad «otiec Konstantin» tai tikrai kn. Alšauskas ir kad pastarasis tai rusų policijos šnipas; ir daleido žodį «nežinau» perkeisti į «nežinojau». Kada gavome tą atsakymą, jau affidavitit buvo sustatytas ir sulaužtas į formas, ir mes tiktai formose permainėme tą žodį.

*Tėvynės* redaktorius pasirodė savo laiške labai įžeistu tuom, kad mes, talpindami Kutros affidavititą, paminėjome, jog tas affidavitit pasiūstas ir *Tėvynei*. Mat, *T.* redaktorių pastatėm į nemalonų padėjimą. Jis nenorėjo parodyti faktą prieš kn. Alšauski, kurį pats neseniai taip ištikimai gynė; o mes čia imame ir pranešame, kad ir *Tėvynei* dokumentas pasiūstas. Negražu pasidarė *T.* redaktoriui akyse tų pirmievių, kurie pasmerkia «svečių-nebuvėlių» begėdiškas misijas ir teisingai laiko Alšauską už policijos agentą. Ar šiaip ar taip, neilgai tegalės *Tėv.* redaktorius važinėti tuo pačiu sykiu dvejuose ratuose, iš vienų jam visgi prisieis išlipti; ir socija-

listai aiškiai pamatys jo jurgelioninę «politikę».

*Tėv. red.*, be abejo, padarė taip, kaip, jos nuomone, jai buvo saugiausia. Kiekvienas juk brangina savo kailį. Bet visvien, rodos, ji galėjo, jei ne patalpinti, tai bent paminėti, kokio turinio dokumentą ji gavo. Vienok ji tylėjo, gal atmindama rusų patarlę — «molčanie — zoloto» (tylėjimas tai auksas).

\* \* \*

*Tėvynės* redakcija paketino įvesti vaikų ir moterų skyrius savo laikraštyje. Puiku. Ligšiol *Tėvynėje* nebuvo jokio skyriaus apart SLA. reikalų skyriaus.

\* \* \*

*Vien. Liet.* sapalioja, buk «otiec Konstantin», apie kurį Adomas Kutra liudija savo affidavitite, galėjo būti popas. Affidavite aiškiai pasakyta, kad tai buvo *katoliškesi ksiondz* (katalikų kunigas). Mat, *V. L.* yra papratusi kreivadušiauti, ir mes nesidvyjame iš to, kad ji meluoja ir suka dalykuose, kurie apeina Sąjungą ar jos organą, bet dyvytumės, jeigu ji nekreivadušiautų ir nesuktų tuose dalykuose.

\* \* \*

*Keleivis* praneša, jog Pottsville's, Pa. šerifas suareštavo Girardville'j «svečių» Alšauską už tai, kad jis laike «prakalbų» Mahanoy City, Pa. šmeižė neprigulmingąjį kunigą Urboną ir iškoliojo jį «žydu, mulu, bambizu» ir kitokiais žodeliais. «Tėvas» Konstantinas Alšauskis gavo užsistatyti \$1.000 kaucijos. Teismas bus po naujų metų. Tai gal nenoroms žmogutis gaus paviešėti ilgiau, negu tikėjosi.

## A M E R I K A.

### Darbininkams biblijos «reikia».

New York. — Fifth Ave. Milijonierių klubas nusprendė paltinti tarp darbininkų žinojimą biblijos, o ypatingai evangelijos; nusamdė 30 pamokslininkų, kurie per 8 dienas turės ant gatvių garsinti «dievo žodį» darbininkams. Mat, biblijos mokslas reikalingas, kad kvailinti darbininkus ir įkalbėti jiems, kad klausytų ponų ir iš širdies jiems dirbtų.

### Gompers jau socialistas.

Los Angeles, Cal. Samuelis Gompers, prezidentas Amerikos Darbo Federacijos, laikė prakalbą, kurioje tvirtai velijo, kad Los Angeles gyventojai išsyrinktų sau socialistišką miesto valdybą. Jis linkėjo, kad miesto majoru būtų išrinktas soc. Job Harriman. Jis atvirai išsireiškė už tai, kad moterims būtų duota balsavimo teisės; kad liaudžiai reikia iniciatyvos ir referendumo; kad liaudis turi turėti teisę prašalinti iš vietų neatsakančius teisėjus. Gompers kalbėjo socialistiškoje dvasioje, taip kad dabar daugelis socialistų mano, jog ateinančiuose prezidento rinkimuose Amerikos Darbo Federacija eis išvien su socialistų partija.

Čia socialistai varo smarkią propagandą už savo kandidatų į miesto valdybą. Laiko po 35 prakalbas į savaitę ir išdalina po 150,000 socialistiškų lapelių į savaitę ir parduoda daug socialistiškų literatūros. Neabejojama, kad socialistų kandidatai laimės.

### McNamaroms stoka pinigų.

Los Angeles. Matomai, stokos pinigų vedimui bylos dėl apgynimo brolių McNamarų. Ateina vos trečdalis tų pinigų, kurių buvo tikėtasi. Gi McNamarų niekadėjams pinigų nestokuoja; jų užpakalyje yra plieno trustas su savo šimtais milijonų dol. Dagi ir pati Los Angeles miesto valdyba remia darbininkų nevidonus, ir dar neseniai davė \$20,400 detektivui Burns'ui.

## UŽRUBEŽIS.

ISPANIJA. Ispanijoje kyla revoliucija. Karaliaus Alfonso sostas pavojuje. Jis, matydamas darbo žmones ir socialistus rengiantys nuversti karališką sostą, apgarsino karės stovį visoje šalyje. Tada darbininkų unijos apšaukė visuotiną straiką. Užsiek sustraikavo 30,000 namų statytojų, o paskui šimtai tūkstančių ir kitų darbininkų. Darbininkai ir šiaip jau sukilėliai išvijo karaliui prijauciančias miesto valdybas iš Aleiros ir Calleros ir kelias kitų miestų ir paėmė tuos miestus savo rankosna.

Valdžia pašaukė visą kariumenę, 70 tūkstančių, sukilimui gesinti. Kariumenė šaudė į žmones ir jau daugelį užmušė ir šimtus suželdė. Tikrų žinių apie užmuštųjų skaitlių negalima gauti, nes valdžia labai aštriai cenzuroja telegramas į užrubežį, nes nenori, kad užrubežiai žinotų apie vos besilaikantį Ispanijos sostą.

Kai-kuriose vietose valdžia varu verčia darbininkus dirbti, apstačiusi juos kareiviais. Taip, Madrido gatvekarių konduktoriai yra priversti dirbti po kareivių durtavais. Apart Madrido, straikai geriausia laikosi Barcelonoje, Bilbao'je, Seville'je, Valencijoje ir Saragossoje.

Pilni kalėjimai prikimšti darbo vadų ir darbininkų. Prancūšama, kad ir tarp kareivių revoliucijoniškas judėjimas skleidžiasi. O net jeigu jau kareiviai ir pasiliktų ištikimi valdžiai, tai visviena jie neįstengtų atlaikyti valdžios, nes kariumenės užtektų tikta kokiems keturiems-penkiems miestams suvaldyti.

Ispanijos pažangesnieji politikai ir Anglijos augštieji valdininkai mano, jog Alfonsui neilgai telemta užsilikti ant jo svyrno jancio sosto ir kad monarchija nepoils turės griuti.

RUSIJA. Kijevo kariškas teismas pasmerkė ant pakorimo Dmitrijų Bogrovą, Stolypino užmušėją. Bogrovas neišdavė nei vieno iš savo sandraugų revoliucionierių.

Bogrovas buvo žydas; jo tikras vardas Maižis Perškevič. Jis buvo social-revoliucionierius. Revoliucijinis Komitetas pavedė jam užmušti Stolypiną. Bogrovas, idant pasekmingai atlikti komiteto pavedimą, įstojo į slaptos policijos tarnystę. Prieš atvažiavimą Stolypino Bogrovas danešė policijos pirmininkui Kulialkai, jog rengiama pasikėsinimas ant Stolypino gyvasties. Jis taip gi prižadėjo susekti savo išmislytus teroristus Niną Aleksandrovną ir Mikalojų Jakolivičą. Ir policijos pirmininkas paliepė Bogrovui buti teatre ir saugoti tenai Stolypiną. Tokiu būdu, Bogrovas turėjo puikią progą atlikti savo pasiuntimą. Bogrovas galėjęs butų nušauti ir patį carą, bet bijojęs, kad nesukeltų tuomi žydų skerdynės.

Tuli da mano, kad «tikrieji rusai patrijotai» valdininkai patįš įpainiojo Bogrovą į tą darbą; nėra jie tikėjosi, kad, iš priežasties Stolypino nužudymo per žydą, galima bus da labiau sukelti valdžią ir minias prieš žydus, kurie duoda Rusijai daugiausia revoliucionierių ir socialistų. Tokiu būdu, smaigiant žydus, galima

butų bent šiek-tiek prigesinti revoliucijinį Rusijos judėjimą, kuris dabar kaip tik ir atgimsta, o, ačiu revoliucijinio judėjimo prigesinimui, valdininkai galėtų smagiau tulą laiką palėbauti.

Manymas, kad Stolypinas tapo nužudytas su žinia Rusijos biurokratijos, nėra be pamato; juk ir Sergij Aleksandrovič, caro dėdė, buvo 1905m. nužudytas su žinia paties ministerių pirmininko ir kitų didžiųjų biurokratų.

Ministerių pirmininku liko Kokovcevas, buvęs finansų ministris.

Žydai yra nusiminime, bijosi žydų skerdynių. 12,000 žydų jau apleido Kijeva. Šimtais areštuojami pažangesniejie žmonės.

## DARBININKU GYVENIMAS.

CHICAGO. Rugsėjo 12 d. tapo įčarteriuota Kooperatiška darbo spaudos bendrovė po vardu «Labor Cooperative Press Association». Bendrovės kapitalas bus \$500,000. Akcijios (šėrai) jau pradėta pardavinėt ir gana daug parduota. Daugiausiai perka turtingi žmonės, nepažįstami socialistams. Bendrovės tikslas yra išleisti socialistiškus laikraščius. Bendrovė pirmiausiai išleis keturis dienraščius po vieną: anglų, lenkų, čekų ir vokiečių kalbose ir devynis savaitraščius ir septynis mėnesinius. Paskui, jei tik aplinkybės pavelys, pradės leisti dienraščius italų, švedų ir žydų kalbose. Bendrovė taipgi išleidinės ir agitativiškas bročiuraites. —d—

DETROIT, Mich. Gatvekarių motormanai ir konduktoriai laimėjo straiką. Kompanija pakėlė jiems algą iki 25c. į valandą; tokį užmokestį gaus per šešis mėnesius nuo šiol; paskui gaus po 27c. į val. per pirmus metus, o trečiais metais ir toliaus gaus po 29c. į valandą.

IRLANDIJA. Apšauktas visuotinas geležinkelių darbininkų straikas; stovi beveik visi pasażieriniai ir tavoriniai traukiniai. Straikeriai riaušių nekeltia, bet policija ir kareiviai vistiek blaško ir muša, kad užtinka kur straikerių būrį. Pačtiniai susinešimai Irlandijos su kitomis šalimis visai sustojo. Straikeriai reikalauja pakėlimo algos.

## IŠ DRAUGIJU GYVENIMO.

J. Mahlon Barnes rezignavo iš sekretoriaus urėdo Socialist Party'je. Laikiniu sekretorium tapo žinomas socialistas rašytojas John M. Work. Barnes, kaipo Soc. P. sekretorius, nieku nebuvo prasižengęs ir turėjo rezignuoti tikta dėlto, kad buvo susekta, jog pirmesniame savo ypatisškame gyvenime jis buvo dasileidęs tulų nemorališku darbų. Taigi mate, kaip socialistai rupinasi turėti švarias ypates savo organizacijų valdybose. Tegul kas parodyt, kad butų kada de mokratai ar republikonai taip pasielgę su savo valdininkais.

K

SO. BOŠ  
vakare St. O  
vo prakalbos,  
naują 60 ku  
nepuikiausis,  
jos pakaks S  
iki pasistatys  
minėjau, sv  
ir todėl apie  
pasieniais, i  
pilna, iš ko  
per atlaidai,  
Pirmin  
kalbėjo «K  
kino daug ž  
ly. Iš S. I  
Antra  
bai publika  
vo pilna p  
tainėje tro  
vo renkar  
surinkta \$  
Reiki  
moklainė,  
anglai soc  
pa «Žaiba

BRO  
miesto užš  
niškės «Sa  
McCadin I  
Publi  
metimu, b  
Vaka  
kleboną V  
nebuvalius  
nepaprasti  
čiai darbu  
noma, kat  
vanti, kov  
(tautomis),  
ni musisškę  
Olszewskiu  
Štai p  
«rinkos» t  
neturėdama  
Nors  
tį-tį iš jų  
«Ame

K O R E S P O N D E N C I J O S .

SO. BOSTON, Mass. Rugsėjo 17 d., nedėlio, 7 val. vakare St. Omer Hall svetainėje, 376 W. Broadway atsibuvo prakalbos, parengtos LSS, 60 kuopos, su mieriu pagarsint naują 60 kuopos ant visad paimtą svetainę, kuri yra nors nepuikiausia, bet talpina apie 300 ypatų; taigi, tikimasi, jog jos pakaks So. Bostono lietuviams kokiems keliems metams, iki pasistatys savo. Bet šiuo primu kart nepakako, nes, kaip minėjau, svetainėn telpa apie 300, o prisirinko apie 500, ir todėl apie porą šimtų žmonių turėjo stovėt susigrūdę stati pasieniais, priemenėj, ant trepų ir dagi ant šaligatvio buvo pilna, iš ko net policija nustebinta užėjo pažiūrėti, kas čion per atlaidai, kad toks susikimšimas.

Pirmininkas J. Neviackas atidarė susirinkimą. Pirmas kalbėjo «Keleivio» redaktorius S. Michelsonas, kuris išaiškino daug žingeidžių ir svarbių darbininkams dalykų ir reikalų. Iš S. M. kalbos žmonės buvo, abelnai, užganėdinti.

Antras kalbėjo F. J. Bagočius, kuris, kaip paprastai, labai publiką užėmė ir užganėdino, taip kad nors svetainė buvo pilna prisigrūdusi žmonių ir dėlei šilto oro labai buvo svetainėje trošku, bet publika kantriai klausėsi iki galui. Buvo renkamos smulkios aukos papirkimui daugiau sėdinių; surinkta \$14.74. Prisirsėdė prie 60 kuopos 10 naujų narių.

Reikia paminėt, kad ši svetainė — tai bus kaipo lietuvių mokslainė, nes čia žada prisidėt «Žmonių Universitetas», anglai socialistai, dr—stė D.L.K. Vytauto, Teatrliška kuopa «Žaibas», «Birutės Kanklių Choras», Y.M.C.A. ir kt.

J. P. R a u l i n a i t i s .

BROOKLYN, N. Y. Na, nors kartą ir ant mūsų miesto užsvietė savo spinduliais Lietuvos «saulė», t. y. Kaunškės «Saulės» misijonieriai. Jie 16 rugsėjo laikė prakalbas McCadin Memorial Hall.

Publikos prisirinko pilna svetainė, net stačių buvo; akies metimu, buvo apie 1000 ypatų.

Vakarą atidarė «Zuzinas» — taip paprastai vadina vietinį kleboną V. Varnagirį. Jis, perstatydamas publikai «svečius nebuvelius», pasakė, kad tai yra nepaprastas vakaras, nes nepaprasti svečiai apsilankė. Taipgi priminė, kad tie svečiai darbuojasi įrengimui įstaigos, kuri išleistų oficerus (žinoma, katalikiškus), kurie galėtų gabiai tamsiąją minią vadovauti, kovot kaip su liberalais, taip ir su kitomis «žuvimis» (tautomis), ypatingai rusų ir lenkų tautomis, kurios stengiasi musiškę tautą praryt. Kitą pusę savo kalbos pavedė kun. Olszewskiui atpasakot.

Štai pasirodo ir Olszewskis. Iš išveizdos visai panašus į «rinkos» tvarkytoją, ir pradeda savo kalbą, nežinodamas ir neturėdamas vietos, kur rankas dėti.

Nors jau amerikiečiams tų ponų tema žinoma, vienok šį-tą iš jų «prakalbų» priminsiu. Olsz. sako:

«Amerika tapo laimingu krėštu per mokslą ir apšvietą».

Suprantama, kad per apšvietą, bet ne tokią, kaip kad kuniginės mokyklos skleidžia. Tuojaus agituoja, kad žmonės gausiai aukautų. Sako:

«Žydai apšvietos tikslams suaukauja po 3,000,000 kasmet, užtai jie ir apsišvietę». Kad jau apie žydus kalbėti, tai štai ką pabrėžiu: New Yorke su priemiesčiais skaitoma žydų į trečdalį gyventojų, o jų dievnamių yra viso 32, o Romos katalikų dievnamių net 218. Matot, kas ant ko aukauja — kas ant bažnyčių, o kas ant mokyklų. Čia «kalbėtojas» vėl ragina aukauti.

Toliaus išvadžioja: «Bažnyčių pristatėme šimtus, tuksantčius, bet pamatėme, kad be apšvietos vienas tikėjimas negali padaryt lietuvius laimingais ir todėl mokyklos dabar naudingesnės už bažnyčias». Čionai jau ir bažnyčios vardą pažemina, kad tik daugiau aukų gaut davatkų mokykloms; jau kunigizmo rubežius peržengė. Taipgi pasisakė, kad juodu atvažiavo prisirinkt (lyg pribarstyta butų) kokį 100,000 dol.

Perstato už kalbėtoją Tumą. Tuom tarpu pasigirdi balsas netoli durių, «prašau balso!» Tumas, it muses baidydamas, sako, «čia jokių balsų nėra, tik paskaitose galima balsą imti». Salėje kyla nedidelė audrelė, Vieni duot balsą, kiti ne. «Zuzinas» suriko savo stora gerkle, kad butų ramu, ir ėmė bėgioti, jieškodamas balso; klausia, «kas čia rėkė!» Musų tautietis—laisvamanis Ramanauskas, pasitarnaudamas bei užimdamas špitolninko rolę, sako: «Tas su barzda rėkė». Su barzda žmogus sako: «Aš nerėkiau, tik prašiau balso». Turbut «Zuzinui» atrodė baisi ta barzda, kad nesigriebė išmest barzdočių, bet išbėgęs atsivedė policistą, kurį, matyt, išanksto čia—pat lauke buvo pasistatęs. Bet viskas jau buvo nutilę ir policistas išėjo.

Tumas kalbėjo ant patrijotiškos papėdės, veik nieko neužkliudydamas pasirygė, kad kalbėsiąs ant naujos temos, nors, ištikrųjų, atkartoj daug kartų girdėtas senas patrijotiškas nesuomones.

Pirm «prakalbų» bažnytinis choras, vedamas St. Rakaucko, sudainavo kokią tai čigonišką dainą, o po «prakalbų» kelias tautiškas. Dainavo prastai; labiausia gadino tenorai savo silpnais balsais, kurie užė, it ant Vileikos polius kalant.

Ant rytojaus bažnyčioje Olszewskis sakė pamokslą, nesisirkiantį nuo vakarykščios «prakalbos», tik čia tankiai dievo vardas buvo minuojama ir daugiau lenkai keikiami, o bažnyčių sulygino su mokykla. Sako: «dievas aplankė mūsų tautą ir matė, kad neapsišvietus, todėl dabar dievas trokšta, kad butume apsišvietę Jūs, kurie duosite ant mūsų mokyklos, tai taip lygiai, kaip kad ant bažnyčios duotumėt».

Pennsylvanijos valstijos žmones pasmerkė, turbut, mažai tedavė pinigų.

S i e n k i e w i c z .

Negirdėjau «svečius» kalbant kitur, bet Philadelphiajioj jie visai skystai kalbėjo, ir net vienas kitam priešinosi.

Olszewskis, norėdamas įkalbėti susirinkusiems lietuviams, kad jie yra vyrai ir visa sauja duos aukas davatkinėms mokykloms, tvirtino, jog lietuviai esą labai tvirto budo

žmonės; esą, jie sumanė save apsišviesti ir prisistatyt sau mokyklų, tai jie ir dalaikys savo sumanymą.

Tumas paskui, pats to nejausdamas, užginčijo Olszewskio pasakojimą. Tumas tvirtino, kad lietuviai yra silpno budo žmonės; kur jie neina, ten pasiduoda svetimtaučių įtekmei ir susilieja su jais. Tumas išbėrė nemažai kvailybių iš savo patrijotiško pakaušio. Pav., sakė, kad ant salos Islandijos galima susikalbėti lietuviškai; kad, jeigu žmogus yra patrijotas, tai jo ir veidas yra gražesnis; esą, jeigu jų aukausite mūsų mokykloms, tai ir jų veidai bus gražesni; sakė, kad atsiminimas apie ganymą kiaulių ir apie draugus kiaulaganius — tai brangus dvasiškas turtas, etc. Na, o tie, kurie nėra patrijotais, tai esą tušti, kaip kokios puslės. Mėgino vyras kaip—kur pasakyti vieną—kitą juoką, bet tie juokai tiko geriau kur stainėje tarp kokių furmonų, negu prakalbose. K. V.

## BELETRISTIKA.

### LAIŠKAS.

Andrius Vainorius povaliai žingsniavo po kambarį ir ką tai mąstė. Jis laiks nuo laiko dirstelėjo į laikrodį, ant sienos kabantį, tai kiek apsisutojęs žiūrėjo per langą, tai vėl žingsniavo.

Vincas Smailys, kuris dar iš ryto miegojo antrame kambarielyje, išgirdęs kojų staksojimą, rusčiai atsiliepė:

— Ar nesustoai besibaldęs — nei miegot neduodi!

— Laikas keltis, žiurėk, jau po septynių, sarmatintumeisi taip ilgai miegojęs.

— Žinai, kad šiandien neturiu ką veikti — kodėl gi jau negaliu ilgiau pamiegoti...

— Na, tai jau miegok, aš nieko prieš tai neturiu.

— Bet tuo pačiu laiku perstok ir vaikščiojęs...

Tą pasakęs Vincas apsivertė ant kito šono ir mėgino užmigti, bet Andriaus nuolatinis kojų staksojimas nedavė jam užmigt. Kiek palaukęs apsiirgė ir įėjo pas Andrių. Pažiūrėjęs jam į akis, užklausė:

— Kas su tavimi, kad taip anksti atsikėlei?

— Ar negirdėjai, štai tik dabar Antanas telefonavo, jog aplaikė žinią iš Europos, kad mano pusbrolių nužudė.

— Kaip tai?

— Per karišką teismą tapo išneštas verdiktas pakarti už kokius ten priešvaldiškus darbus... Suprask, pakarti!

— Ne jis vienas žuvo, kovodamas už laisvę...

— Aš tą gerai suprantu, bet štai lyg kokia tai sunkenybė guli ant krutinės.

Aš žiniau — prie to dar prisidėjo ir Petronelės Karaliutės laškas, kurį apturėjai, berods, keliatą dienų atgal.

— Taip, ji parašė laišką, reikalaujama to, ko visai negalima išpildyti.

— Ar galima žinoti, kame dalykas?

— Nieko negelbės...

— Kam dar ir galvą laužyti, — negalima ir nereikia...

— Bet aš ją myliu.

— Kad ir labiausiai mylėtumei, jei, kaip sakai, negalima, tad nieko nepadarysi.

— Tad kas veikti?

— Parašyk laišką, kad negali ir viskas.

— Bet ji nepatikės...

— Parašyk taip, kad patiktų.

— Štai laukiu laiško — žiūrėsiu, ką ji atsakys ant mano paskutinio laiško.

— Kad ir apturėsi, mažai ką iš jo suprasi.

— Kodėl?

— Žinok, kad visi moteries laiško išsireiškimai ir meilumo laipsnis, kurį tu jame pajusi, bus estetiškai sutaisyti ant greitos rankos taip, kad įtraukti tave į tokį padėjimą, į kokį ji norėjo pastatyti, su ta laimės miera, ką ji tau teikia, ir su ta nuliudimo miera, kuri turi papildyti tavo dvasišką stovį.

Andrius atsistojo prieš Vincą ir karčiai nusisypsojo. Po tuo jo nusisypsojimu galima buvo pastebėti neužsitikėjimo slėpinį Vincos žodžiams, nors jis povaliai lingavo galvą, rodydamas kaip ir sutikimo ženklą, kada Vincas kalbėjo. Pastarasis buvo vienas iš artimiausių jo draugų. Jis buvo mielijęs nesiginčyti tame klausime, ir jau buvo mėginęs išeiti, bet žingeidumo persvara apie moteries laiško ypatybes priverė atsigrįžti ir jis išsitarė:

— Aš netikiu tavo žodžiams. Moteris, rašanti laišką, visuomet pasistengs parašyti daugiau prie teisybės linkstantį, negu su iškraipytomis mintimis.

— Gal tik tau taip išrodo, o vienok teisingai suprasti moteries laišką gali tik tasai, kuris jau yra gerai apsišvėjęs su psichologija, o niekuomet nesupras jo tasai, kuris yra užinteresuotas laišku laike jo gavimo. Jei tu žinotumei, kaip visuomet apsišvėjęs dalyką, už kurio moteris griebiasi savo laiškuose, ir galėtumei buti ramus, tad pradėtumei nuo to, kad neatkreipti jokios atidos ant to laiško turinio. Pirm visko pasistengtumei iširti tą, kodėl ji ištikrųjų taip rašo. Pasistengtumei atspėti laiško toną, nes moteries laiško tonas ypatingai stojasi užtikrinantis, kada jai reikia atitraukti skaitytojaus atidą nuo tiesos; tonas stojasi grasinantis, kada reikia paslėpti baime; tonas stojasi ramus ir aiškus, kada rašanti bijosi, kad nedasiprotėtų apie audras, kylančias jos širdyje...

— Visgi randasi išėmimai... Negalima juk pasakyti, kad tai visų moterų vienodos rūšies laškai, — ir kada Petronelė man rašo, aš jai visame tikiu. Ar todėl tikiu, kad aš ją myliu, ar kad nesusėjau suprasti jos. Visos ją pašiepiančios pašalinės kalbos mane veda prie susierzinimo ir didina mano dvasišką karčias, kada jos garbės šviesa mėgina apvelti juodais taškais, — piktai ir jausmingai Andrius atsakė.

— Atleisk man, aš niekuomet nemaniau, kad tuomi galėsiu tave įžeisti bei Petronelę pašiepti. Aš kalbu abelnai, abelnai... Ir visgi drįstu užklausti tavęs — ar mąstai kada nors apie tai, ką tas reiškia apturėti laišką nuo mylimos moteries...

— Aš visuo  
mą.

— Kad sup  
skaitytumei prie  
vo tekste, t. y.,  
rai nei vieno t  
to — ar tai ap  
lanko, apie sav

— Gerai...  
ti ant laiškų, k  
nos, kad pabrė  
ta vilčia, jog ti  
juosti j mano s  
til

— Dar k  
bus gerai.

— Bet ai  
dorėšką gyven  
stumia prie  
prieš tai, turi  
duoti moteri  
dangi tu sa  
mylystėje, ta  
nori gyventi  
bės ir morali

— Nel  
kaip juokis

tukatančius  
to, kad jier  
tarpu tu to  
kyti prie tu  
žasties atsi  
ant tavęs, k  
drebančiom  
dj po žodži  
ro savo ni  
kuris įkvepi  
loroformas!

— Tac

— Jis

tės, prigava

Bėgkl! Sv

— visuome

alima ir nereikia...

kaip sakai, negali

tas.

ji ateiks ant mano

uprasi.

sireiškimai ir meln-  
etiškai sutaijyti ant  
okį padėjimą, į ko-  
, ką ji tau teikia, ir  
i tavo dvasišką sto-

iai nusišypsojo. Po  
ebėti neuzsitikėjimo  
ingavo galvą, rody-  
incos kalbėjo. Pa-  
ugų. Jis buvo mie-  
buvo mėginęs išieiti,  
ško ypatybes priver-

teris, rašanti laišką,  
sišybės linkstanti,

ik teisingai suprasti  
ra gerai apsipažinęs  
tasai, kuris yra už-  
Jei tu žinotumei,  
rio moteris griebia-  
us, tad pradėtumei  
it to laiško turinio.  
ėl ji ištikrųjų taip  
„ nes moteris laišką  
kada jai reikia atsi-  
as stojasi grasiuon-  
si ramus ir aiškus,  
ie audras, kįlančius

a juk pasakyti, kad  
- ir kada Petronelė  
ikiu, kad aš ją my-  
sos ją pašiepiančios  
imo ir didina mano  
mėgina apveltį juo-  
ius atsakė.

aniau, kad tuomi  
Aš kalbu abelnai,  
— ar mąstai kada  
ą nuo mylimos mc-

— Aš visuomet mąstau ir labai gerai suprantu jų reikš-  
mę.

— Kad suprastumei, tad kiekvienos moteries laišką pri-  
skaitytumei prie tų dokumentų, kurie turi slaptą reikšmę sa-  
vo tekste, t. y., kad laiško eilutėse, kurias tu perskaitysi ne-  
rasi nei vieno tiesaus nurodymo ant to, apie ką ji mąs-  
to — ar tai apie savo užsiėmimus, apie žmones, kuriuos ji  
lanko, apie savo planus, net ir apie sympatiją prie tavęs.

— Gerai... Kas tad lieka daryti? Nerašyti, neatsakinė-  
ti ant laiškų, kada lyg tai kokia spēka traukia prie plunks-  
nos, kad pabrėžti nors keliatą širdingų ir atvirų žodžių su  
ta vilčia, jog tie žodžiai sutiks tokį—pat atbalsį, kuris galėtų  
įnešti į mano sielą ramumą, priduoti energiją ir norą gyven-  
ti!

-- Dar kartą sakau -- buk ramus ir teisingas, o viskas  
bus gerai.

— Bet aš noriu meilės, ideališkos meilės, aš noriu vesti  
dorišką gyvenimą, kada dabartinės gyvenimo bangos stumte  
stumia prie ištvirkimo, prie nedorų darbų, o kad atsispirti  
prieš tai, turi turėti užtektinai energijos; energijos gali pri-  
duoti moteris savo draugiškais patarimais, atjautimais; ka-  
dangi tu sakai, jog visos moteris užsilaiko slapybėj ir sau-  
mylystėje, tad kas gi, ant galo, lieka daryti, kada žmogus dar  
nori gyventi ir gyvenant nori prisidėti prie atgaivinimo teisy-  
bės ir moraliskumo?

— Nekalbėk tai; kada išgirs žmonės, juoksis iš tavęs,  
kaip juokiasi ir džiaugiasi tie, kurie žudė tavo pusbroį ir  
tukstančius kitų už laisvę ir teisybę kovojančių; džiaugiasi iš  
to, kad jiems pasekmingai pasisekė juos nužudyti. O tuom  
tarpu tu turi vieną nedateklių -- pilną negalėjimą prisitai-  
kyti prie tų aplinkybių, kurios nei iš tavo, nei iš mano prie-  
zasties atsivėrė; viena iš tavo silpnybių randasi tame, kad  
ant tavęs, kada tu gauni nuo Petronelės laišką ir, atsiplėšęs  
drebančiomis rankomis konvertą, stengiesi praanalizuoti žo-  
dį po žodžiu, eilutę po eilutei, jos laiškas neatmainingai da-  
ro savo nuodingą veikmę. Sakosi: «Nieko negelbės tam,  
kuris įkvepia į save chloroformą, jei jis pasakys sau: štai ch-  
loroformas! Visvien jis užmigs».

— Tad kame gi tas visas mūsų pasikalbėjimas?

— Jis randasi tame, kad, užbovijant tave kelias minu-  
tės, priglavau tavo lukestį... Štai laiškanėšis tau laišką neša...  
Bėgk! Svaiginkis juomi! Kaip Waerter'is pasakė: «Laimė  
— visuomet tik prigavystė».

A. Ž a g a r a s.

### Upelis.

Stoviu ant kalno,  
Kur medžiai kuzdensa;  
Žiuriu į pakalnę —  
Upelis sriovena—  
Vilnis paskui vilnį  
Ten bėg—sukuriuoja,  
Lyg jieško tos vietos,  
Kur jurė banguoja,

Kad ten, susiliejus  
Į bangas galingas,  
Parodyti savo  
Spėkas iškilmingas.

M. R a i n i u t ė.

## SAJUNGOS REIKALAI.

### Nepirkime katę maiše.

(Atsakymas į 145 kuopos nutarimą)

«Kovos» nr. 32 drg. A. Purvis patėmijo, kad sąjungie-  
čiai atsižvelgtų, ką jie renka į LSS. viršininkus, t. y., kad  
tėmytų daugiau į tinkamumą ypatų, kandidatuojančių į LSS.  
įstaigas. Už tokį patėmijimą drg. A. Parviui 145 kuopos  
draugai išneša papeikimą ir dargi pasargą, kad niekas ne-  
kalbėtų apie kandidatus, pakol Sąjunga savo referendumu  
tokio apkalbėjimo nepriims.

Kaip sau norit, draugai, kas nori, gali prisilaikyti jusų  
nutarimo, bet aš jo neprisilaikysiu. Neprisilaikysiu todėl,  
kad aš turiu p a m a t ą neprisilaikyti, nes niekad nebu-  
vo referendumu tai užginta, o antra, kaip 145 kp. sa-  
ko: «Męs, sąjungiečiai, visi turime lygias tiesas Sąjungoje».  
Žinoma, kad turime. Bet aš klausiu 145 kuopos: ar ne-  
sąjungiečiai irgi turi lygiastiesas Są-  
jungoje? Jeigu taip būtų, tai kam dar mums reikia  
buti sąjungiečiais? Juk męs ir taip Sąjungoje turėtume pil-  
nas teises. Aš čia, draugai, ne juokus pasakaju. Paimkime  
kad ir kandidatus į S-gos keliaujantį organizatorių. LSS.  
VI susivaziavimas nominavo tris į tą įstaigą: Žagarą, Bago-  
čių ir Perkuną. Žagaras išvažiavo Rusijon, tad liko tik du.  
Aš žinau, kad drg. Perkunas nėra sąjungiečiu, o gal nei So-  
cialist Party nariu!

Aš nieko neturiu prieš drg. Perkuną — jo nei nepažijs-  
tu. Bet gi susivaziavimas padarė didelę klaidą, nominuo-  
damas ne-sąjungietį į Sąjungos, dar-  
gi a p m o k a m ą į s t a i g ą.

Kaip dabar mano 145 kuopa? Gal sakys: well, geras  
žmogus, tad kodėl kad ir ne-sąjungietis negali buti mūsų  
keliaujančiu organizatorium? Šiur: apmokamas darbas. Tad  
ištikro — kam jis sąjungiečiams reikalingas: juk sąjungiečiai  
v i s i turi lygias teises už d y k ą dirbti.

Jeigu jau bus nevalia kalbėti apie kompetentiškumą  
ypatų, kandidatuojančių į LSS. įstaigas, tad nesistebėkime,  
draugai: kitų metų mūsų kandidatais bus ir Balevičius  
ir Laukis, ir Damijonaitis ir kiti panašios rūšies edikai cistų.  
O kas jiems uždraus tapti S-gos viršininkais? 145 kuopa  
pasakys sąjungiečiams: męs, 145 kuopa, pasakome, kad jus  
nekalbėtumėt apie tų «draugų» kompetentiškumą...

Ugi kaip! Į apmokamą vietą męs gauname a lot of  
candidates, tik, žinoma, tokių, kurie į S-gos išdą vargu  
kada 25c. yra įmokėję bei bent kiek prisidėję savo darbu Są-  
jungos labui. Draugai! Nepirkime katę maiše! Męs turi-

me apkalbėti apie kiekvieno kandidato kompetentiškumą — kiekvieno, kuris tik nori būti Sąjungos viršininku.

N e a p k a l b ė j ė męs rinkome jau daug viršininkų, o vienok mums vis išėjo ant blogo: pamatydavom mūsų išrinktų viršininkų nekompetentiškumą jų užimtoji vietoj tik tada, kada tie viršininkai jau išrinkti patįs pasirodydavo. Ir todėl pas mus ir budavo ergeliai, nesusipratimai ir suirutės. Ar męs ir toliau to norime? Kas to nori, tad gali prisilaikyti 145 kuopos nutarimo, bet aš, lygiai kaip ir daugumas sąjungiečių, mano nuomone, nenori, ir todėl aš neprisilaikysiu tokių vienos ar kitos kuopos nutarimų, jeigu sąjungiečiai referendumu nenubalsuos, kad tai negalima apkalbėti kandidatų kompetentiškumas, nes ir demokratizmas reikalauja, kad žinotume, ką renkame.

J. S t a s i u l e v i č i u s.

#### Protokolas IV-to rajono XVIII-tos konferencijos, laikytos rugpjūčio 27 d. 1911 m.

##### Sąjungos reikaluose.

1) Kilo klausimas, ar socialistai gali eit išvien su priešingais socializmo idėjai elementais ir veikti jų naudai. Po ilgų diskusijų, didžiama balsų nutarta: Socializmas pripažįsta laisvę kiekviename socialistui ypatiskai draugaut, su kuom jis nori; bet viešuose visuomeniškuose dalykuose turi būti socialistu ir prisilaikyti socializmo principų.

2) Matant, kad sątikiai tarp socialistų ir tautiečių kaskart eina blogyn; matant, kad tiems užsipuldinėjimams ant ant kits kitų galo nesimato, ir matant, kad visi tie nesusipratimai tarp viršminėtų srovių demoralizuoja visuomenę, neša blėdį kaip vienai, taip ir antrai pusei, ir kenkia pačiam kultūriniam darbui; tat prašalinimui visų tų nesusipratimų, konferencija pataria išmėginti sekantį budą: Rengti, kur tik tai galima viešus susirinkimus, kviečiant atstovus iš abiejų pusių, nes, kuomet spēka prieš spēką stos su gryniausiais faktais, tuomet visuomenė persitikrins, kuri pusė yra klaidinga ir tokiu budu gal pasiseks prašalinti negeistinus apsiereiškimus.

##### Rajono reikaluose.

Nutarta išrinkti rajono Literatiską Komisiją, kurios pereiga bus rupintis rašymu ir skaitymu referatų: į komisiją įėjo: P. Norkus, S. Pauža ir Ed. Kinderas.

Taipgi pavesta minėtai komisijai kontroliuoti referatus, skaitomus rajono vardu, o jeigu tas nėra galimu, tai bent sužinoti temą, ir kad nors vienas komisijos narys turi dalyvauti diskusijose, sukeltose per referatą.

IV rajono sus. sek. M. J. I š k a u s k a s.

##### Drg. Dargužis «darbuojasi.»

Pabaigoj 1910 metų «Kovoje»\*) tilpo pasiskundimas draugo J. Dargužio ant 119 kuopos už tai, kad jinai nedavė jam sprendžiamojo balso savo susirinkime, kaip pa-

\*) Visados reikia paminėti kokiam numeryje, nes redakcija turi perduoti darbą, kad galėtu išvartyti kaskart po kokį 10 numerį ir išžiūrineti panašias smulkmenas. Red.

vieniam sąjungiečiui. [Drg. Dargužis «Kovoje» nesiskundė už nedavimą jam sprendžiamojo balso, o tik tai klausė, ar pavieniai nariai mokslaeiviai, kurie nieko nemoka į S-gos išdą, turi S-gos narių teises. Nuo savęs čia pastebėsim, kad pavieniai neturi sprendžiamojo balso nei kuopų, nei rajonų reikaluose, bet Sąjungos abelnuose reikaluose turi sprendžiamąją balsą ir kitas teises, lygiai kaip ir prie kuopų priklausantieji draugai. Red.]. «Kovos» red. nupeikė minėtos kuopos valdybą už laužymą teisių (tik tai už nepripažinimą, kad jis turi pilnas sąjungiečio teises organizacijos dalykuose. Red.).

119 kuopa nedavė drg. Dargužiui balso dėlto, kad ji nesuprato ir šiandien nesupranta, kaip galima duot S-gos narių teises ir uždyką siuntinėti «Kovą» tokiems nariams, kurie Sąjungai nieko neveikia. Kuopa dr-gui Darg. pasakė, kad, jeigu jis nori turėti kuopoj balsą, tai lai prie jos prisirašo ir joj darbuojasi, o mokesčio nuo jo nereikalau. Taigi jis ir buvo prisirašęs, bet ant susirinkimų niekad neatsilankydavo, išskiriant tik tuos atsitikimus, kada kas-nors jį ypatiskai papeikdavo kur-nors ant gatvės už kokį-nors pasiūlymą. Tai tada jis ant susirinkimo budavo pats pirmutinis ir kabindavos prie savo priešininko, kad ir pats budamas kaltas. Taip, paskutiniu sykiu jis susivaidijo su minėtos kuopos organizatorium už tai, kad pastarasis jam išmetinėjo, kodėl jisai ant kuopos susirinkimų neatsilanko. Tada tik atėjo drg. Dargužis kuopos susirinkimam ir pavertė veik visą susirinkimą į vaidus. Ant galo, matydamas, kad kuopos organizatorius neišvaro į Sibiriją, išstojo iš kuopos, sakydamas busias vėl pavieniu.

Kada jis tapo užklaustas, kodėl neatsilanko ant susirinkimų, atsakė, jogei laikas jam nepavelija. Ištikrųjų jis laiko turi, nes darbuojasi organizacijoms ir dagi priešingoms pirmėivystei, kaip tai, lietuviškai švento Jurgio parapijai, esančiai čion—pat Milwaukeej, veikia gana gerai.

20 rugpjūčio š. m. parapijos susirinkime jis išdavė gana gražų raportą, kaip delegatas, kuris buvo pasiūstas pas Wisconsinso vyskupą; ir susirinkimas išrinko jį už savo parapijos prezidentą, už ką jis pasakė ačiū ir prisizadėjo dirbt, kiek tik išneš jo spēkos.

Kam Dargužis lenda į parapijos urėdus? Ugi dėl biznio, dėl meklerystės, byle tik padaryt sau kokią naudą iš žmonių tamsumo. Jis pastojo pas kokį-tai advokatą už perkalbėtoją. Tai va, čia ir reikia lįst prie parapijonų, nes jie dažnai mušasi ar už girtuokliavimą dažnai į šaltąją papuolą; taigi čia dažnai galima surast koks «keiselis» (byliukė). Mat, reikia atsižymėt, parodyt gabumą savo gospadoriui, o nuo to ką-nors vis gauna už veiklumą, todėl ir reikia drumst van denį.

Laikas mums, sąjungiečiams, atkreipti daugiau atidos į tokius inteligentus, kurie įstoja į Sąjungą dėl savo garbės ar dėl kokio kito išrokavimo, bet, pabuvę joje trumpą laiką, pamatę, kad iš Soc. Sąjungos mažas biznis, sukelia vaidus, išranda priekabas ir keliauja, iš kur atėję. Nemažai pas mus jų buvo, bet yra da ir dabar. Vienok męs neturime nusimint ir nustot energijos, kad vienas ar kitas koks ranklaizys apleidžia mūsų eiles. Męs turime uoliau susispaust prie

raudonos vėliavos  
išvys iš mūsų ta  
ne ką už nosies va

Drg. Dargužis  
tai negalima jam  
labai. Nemalonus  
nors ypotos aprašit  
aprašinėjimas esti  
gėčius ir visuomen

Mieli drauge  
Atišauki į jus v  
Joseph Johnson, l  
jime, nes jau istisi  
gonis. Buvo jam  
tas vargu gelbės,  
pasauliu ir palikti  
kručius. Juozapas  
pos LSS. nariu,  
Conn. ir buvo jos

Draugai ir d  
nuševičių, kas t  
mano, kaipio 180

Mr. P. Wilaiš  
P a s t a b a  
vičius jau mirė.

##### Philade

«Rašytojų Ri  
val, 29 rugsėjo, 18

Visi R. R. nari  
atsilankyti, nes jau  
tas. Atsilankykit,

«Dramatiško  
spalio 11 val. dieną,  
malonėkte atsilank  
nairį ar tolesnį jo g.

Latvų Soc. par  
d. spalio (Oct.) C  
«Andėja» (Whow  
pietų. [žanga: 25,

Po teatru bus p  
ir kit kas. Vien ar  
soc. p. muzikantai.

Kitas latvų te  
me svet. Loš «Yndr

LSS. 116-tos kru  
val. po pietų, Konu  
kalbės geri kalbėtoj

guzis «Kovoje» nesilaikė, o tiktai klaužė, ar nieko nemoka į S-gov...  
 es čia pastebėsim, kad...  
 nei kuopų, nei rajonų...  
 eikaluose turi sprendžiam...  
 p ir prie kuopų priklausan...  
 d. nupeikė minėtos kuopos...  
 i už nepripažinimą, kad...  
 iniziacijos dalykuose. Rea...  
 ūziui balso dėlto, kad j...  
 kaip galima duot S-gov...  
 «Kovą» tokiems nariams...  
 uopa dr-gui Darg. p...  
 alsą, tai lai prie jos p...  
 nuo jo nereikalau. T...  
 sirinkimų niekad ne...  
 ikimus, kada kas-n...  
 t gatvės už koki-n...  
 kimo budavo pata p...  
 tinko, kad ir pata bud...  
 jis susivaidijo su m...  
 l pastarasis jam iš...  
 mų neatsilanko. Tada...  
 kiman ir pavertė veik...  
 atydamas, kad kuopos...  
 išstojo iš kuopos, m...  
 lėl neatsilanko ant m...  
 velija. Ištikrinų j...  
 oms ir dagi priešing...  
 švento Jurgio parapij...  
 ia gana gerai.  
 usirinkime j...  
 is buvo pasiūstas pas W...  
 šrinko jį už savo parapij...  
 prisizadėjo dirbt, kiek t...  
 jos urėdus? Ugi dėl b...  
 daryt sau kokią naudą...  
 kokį-tai advokatą ut...  
 st prie parapijonų, nes j...  
 dažnai į šaltąją papu...  
 «keiselis» (bylinkė). Ma...  
 ivo gaspadoriui, o nuo to...  
 dėl ir reikia drumst...  
 tkreipti daugiau atid...  
 Sąjungą dėl savo garb...  
 abuvę joje trumpą laik...  
 as biznis, sukelia vaid...  
 atėję. Nemažai pas m...  
 nok mės neturime nu...  
 as ar kitas koks rankl...  
 ne uoliau susispaust pri...

raudonos vėliavos ir patįs stengties but inteligentais, tada išnyks iš mūsų tarpo šiaudiniai inteligentai ir nebus kam nei ką už nosies vadžioti.

Frans Drutchas.

Drg. Darguzis yra nemažai bendradarbiavęs «Kovai»; tatau negalima jam užmesti, kad jis nieko neveikęs Sąjungos labui. Nemalonus tai dalykas laikraščiu užsiiminėt keno nors ypatos aprašinėjimu iš blogosios pusės, bet kartais tokis aprašinėjimas esti reikalingas, kad persergėti draugus sąjungiečius ir visuomenę, kokių tai žmonių mūsų tarpe beesama.

Red.

### Atsišaukimas.

Mieli draugai-sąjungiečiai ir lietuviškoji visuomenė! Atsišaukiu į jus vardu Juozapo Januševičiaus, pasivadinusio Joseph Johnson, kuris dabar randasi labai vargingame padėjime, nes jau ištisi metai, kaip nedirba ir yra labai silpnas ligonis. Buvo jam ligonbutyje daryta du sykiu operacija, bet tas vargu gelbės, ir gal neužilgo reikės jam skirtis su šiuo pasauliu ir palikti apgailėtinam padėjime moterį ir tris vaikučius. Juozapas Januševičius yra nuo ilgo laiko 150 kuopos LSS nariu. Jis savo laiku sutvėrė 16 kuopą Meriden, Conn. ir buvo jos organizatorium.

Draugai ir draugės! Sušelpkite nelaimingą Juozą Januševičių, kas po kiek išgalėsitate. Aukus malonėsite siųsti mano, kaip 150 kuopos organizatoriaus, adresu:

Mr. P. Wilaišis, National F. Co. West Hanover, Mass.

P a s t a b a. Tulas drg. mums pranešė, kad Januševičius jau mirė.

Red.

### Philadelphijos Rateliu nariams.

«Rašytojų Ratelio» susirinkimas atsibus Pėtnyčios vakare 8 val., 29 rugsėjo, «Kovos» name, 1815 E. Moyamensing Ave.

Visi R. R. nariai ir norintieji prisirašyti prie jo, malonėkite atsilankyti, nes jau laikas pradėti mūsų šventas ir prakilus darbas. Atsilankyt, draugai...

«Dramatiško Ratelio» susirinkimas atsibus Nedėlioį 1 d. spalio 11 val. diena, «Kovos» name. Visi **artistai ir artistes**, malonėkite atsilankyti, nes turime nutarti Ratelio likimą, t. y. mirtį ar tolesnį jo gyvenimą. Nepamirškite.

Visus kviečiu V. Jakštys.

### Puikus teatras Chicago.

Latvių Soc. partijos skyrius Chicago, surengia teatrą Nedėlioį 1 d. spalio (Oct.) C.S.P.S svetainė, 1126 W. 18 Str. Bus lošta «Audėjai» (Wehoweri), drama 6 aktų. Pradžia lygiai 4 val. po pietų. Įžanga: 25, 50 ir 75 centai ypatai.

Po teatrui bus puikus balius, Konfeti, Serpentin, Amuro krasa ir kit kas. Vien ant balius įžanga 25 c. ypatai. Griežs latvių soc. p. muzikantai.

Kitas latvių teatras atsibus 5 d. lapkričio (Nov.), Hull Hau-se svet. Loš «Yndrani». Komitetas.

### Prakalbos, Detroit, Mich.

LSS. 116-tos kuopos prakalbos atsibus Nedėlioį, 1 d. spalio, 2 val. po pietų, Konuso svetainėje, Chene St., kampas Ferry Ave. Kalbės geri kalbėtojai ir deklamatoriai.

Visus užkviečia Komitetas.

### Rudens vakaras.

Parengtas 4-tos kuopos LSS. Nedėlioį, 8 spalio (Oct.), 11 m. Freiheit Turner svetainė, 3417-21 South Halsted St. Pradžia 3 val. po pietų. Įžanga 25 c. ypatai.

Programas bus labai įvairus ir gražus, koki dabartiniame laike yra galima surengti. Taigi, visi kas gyvas atsilankykite! Pasi-baigus programui bus balius.

40

## Look Out! You'd better take care of Yourself



Galvos skaudėjimas, gerklės sope, skaudėjimai krūtinėje, sonuose, pabrinkę muskulai ar kitoki slogų ženklai neineis i sunkų padėjima jeigu vartosi

## Dr. Richter'io PAIN-EXPELLER

snlyg to, kaip yra nurodyta ant pake-lių; 25c. ir 50c. už bonką. Sergėkis pamėgdžiojimų ir klastavimų, žiūrėk tik kad butų Inkaras ir mūsų vardas.

P. AD. RICHTER & CO., 215 Pearl St., New York. Richter'io Pillės yra geros nuo vidurių sukietėjimo. 25c. ir 50c.

## Geradejyste Visiems sergantiems ir nesveikiems Ž M O N E M S !

Nuo senel uždėtas geradėjimą žmonių Philadelphijos Medikal Klinikas išgydoms visokioms ligoms eergancius.

Gausybės žmonių, per daktarus kurie yra Klinikę, apturėjo sveikata išslydė: Philadelphijos žmones nereikalauja papulti kur nors į apgaviku rankas arba menkos vertės daktarpalaičiu; kurie apsimą o negali išgydyti, nes Philadelphijos M. Klinikas visiems pagelbsti kurie čion tik kreipėsi.

Philadelphijos žmones yra laimingi, turėdami savo miestę tokį garsu geradėjimą Kliniką, kuris pasekmingai, teisingai, greit ir gerai, kad apsimą, tai kiekvieną sergantį išgydo; todėl, kad čion:

### Tik parinkti geriausi daktarai specialistai darbuojasi.

PASARGA: Teisingumas, gerumas užtikrinta visiems; nes šitas Philadelphia Medical Klinikas, yra paties Pensylvanijos Gubernatoriaus užtvirtytas-legalizuotas.

### IDANT IR LIETUVIAI ŽINOTŲ,

kur atrasti tikra pagelba sveikatai, kaip Philadelphia, Pa., teip iš kitu miestu, tad nutarta pranešti per laikraštį, kad pributu ar atsišauktu, o visi kurie trokšta apturės sveikata ir visokias rodas lietuviškoj kalboj ir, bus išgydyti nuo: skaudėjimo kaulu, sąnariu, stremu, krutinės, pečiu, ranku ir koju. Nesveikumo viduriu ir inkstu, žarnu ligu. Nusilpnėjimo, sunkaus kvėpavimo, nervu, slaptu užsikrečiamu ir nuo išgydymo ligu. Blogus sapnus, kosulio, širdies ir galvos ligu. Teip-pat moterų, skausmingas mensesinės, gumbos ir visas kitas ligas, kurios tik atsiranda vargimui žmoniui. Gydome kaip šviežes teip ir užsenėjusias ligas. Tu ar tavo pažy-stamas, nepaisek kad tau niekas nepagelbėjo, neatideliok, bet pribuk ar atsišauk, busi išgydytas, jai dar galutinai mirties neapintas. Kam mokėti apgavikams daug kartu po dešimts doleriu už kvarbuotą vandenį; kad Philadelphia Medical Klinikę suteiks teisingas grynas gyduoles naujausio sutaisymo už mažą atnagrydyjimą, išgydys.

KAM SIRGTI, kad gali buti IŠGYDYTAS.

Atsišauk ant šio adreso visada:

## THE PHILADELPHIA MEDICAL CLINIC,

1117 WALNUT ST., tarp 11 tos ir 12 tos Gatv. PHILADELPHIA, PA.

Geresnio daktaro ir geresnių Ilekartų, kaip Philadelphia Medical Klinikoj, nerasite niekur.

VALANDOS OFISO: Kasdien nuo 10 iki 4 po piet. Nedėliom ir šventom dienom nuo 10:30 iki 3 po piet. Ir vakarais: Utarninkais ir Pėtnyčiomis, nuo 6 iki 8-tos valandos.

**Rusiškai-Amerikoniška LINIJA**

Vienatine be persidimo tarp Amerikos ir Liepojaus (Rusija).

8 1/4 d.   Rotterdama	11 1/4 d.   Liepojų
III Kleša \$29.00	III kl. \$30.00
II Kleša 45.00	II kleša 47.00
I Kleša 52.00	I kleša 62.00

Reikalaujant smulkesnių žinių kreipkitės pas mūsų agentus arba pas Generališkąjį agentą.

**A. E. Johnson & Co.**  
Gen. Pass. Agent  
**27 Broadway New York.**

**Brolių Yalovičių :: :: ::  
:: Tris lietuviškos aptekos**

307--9 Joseph av. ir 1031 Hudson av  
Yra tai vienintelės aptekos, kur galite susikalbėti lietuviškai. Duodame sąžiningus patarimus veltui, taipgi sutaisome gyduoles už žemesnę prekę, negu kitur.

**Yalowich Bros. Drug Co.**  
Rochester, N. Y.

**PARDUODU LAIVAKORTES**

Ir siunčiu pinigų. Atlieku visokius spaudos darbus. Užrašau lietuviškus laikraščius. Turiu agentūrą apsaugos nuo ugnies. Priimu pinigų taupinimul.

**P.M.KAITIS**

narys 81 kp. LSS. ir 15-os wardos Soc. Partijos  
1607 N. Ashland ave., Chicago, Ill.

**Naujiena!**

Draugai, aš parduodu lietuviškas Biblijas, visas šventas raštas. Prekė tikrai \$2.50 su prisijuntimu. Rašyk šiandien šiuo adresu: :: :: ::

Mr. V. Patalavičius,

1510 Winter st. Philadelphia, Pa.  
Agentas Lietuviškų Biblijų Draugystės.

**:: Mokykis būt barberiu ::**



Galima išmokti per 4 ar 6 nedėlias. Kąstoja tik \$30. Mėz duodame nočynas. Tas amatas geras visam sviete. Būsi savo bosu. Apie daugiau rašyk arba atėk . . . . .

**Nosokofs' Barber School**  
1405 Penn Ave.,  
Pittsburg, Pa. Dept. K

Kelstone Phone Main 14-28.  
Bell Phone Lombard 2506 A.

**Dr. Philip ROVNO**  
423 Pine st. PHILAD., PA.

Priėmimo valandos:  
Nuo 10 ryto iki 3 P.M. Nuo 6 iki 8 vak.  
Galima susikalbėt rusiškai ir lenkiškai.

Jau išėjo iš spaudos No. 3  
**LAISVOSIOS ŽMONIJS**  
Atskiro numerio kaina 10c metams 50c.

Jei nori pamatyt, įdėk sidabr. dešimtuką į laišką ir apturėsi. Metam siųsk m'y order.

Adresas: „LAISVOJI ŽMONIJA“  
1613 So Halsted et., Chicago, Ill.

**Kiekvienam Sajungos draugui reikalingi.**

Gražus prie laikrodėlio socialistiškas retėzelis su globu, broliškai sveikinančios dvi rankos arba su švyturėliu ir socialistišku parašu. Preke už vieną 25c. Socialistiški ženklėliai visokių gatunkų: paprasti—preke 5c, paausknoti—25c; daugiaus imantiems nuleidžiamas nuosimtis. Reikalaudami siuskit pinigų krašos ženklėliais arba Money Orderiu. „Kovas“ Administracija.

**JAUNI VYRAI  
SENI VYRAI  
VIDURAMŽINI VYRAI**



Vyrai kurie žada apsivesti— vyrai ligoti— vyrai kurie budamė neprotingi dasileida perviršumą— vyrai nusilpnei, nerviški, sunaikinti ir kurie sulaukie amžio, katram negale pynai nauduoti priimnoma gamtos,— vysi tie vyrai tur pareikalauti viena iš tuo knygu. Ta knyga pasakis kaip vyrai sunaikin sava sveikata, kaip jie igauna ligas ir kodiel jie netur apsivesti budame tame padeime. Ta knyga teipgi pasakis suprantamoje kalboje kaip vyrai kurie tur Užnuodijima kraujo, arba syfill, Triperi, arba gonorrhoea, Nusilpneima, Abeln pragaišti špeku, Pragaišti gyvybes skystimo, Naktinius ni begimus, Rheumatizma, Organiskas ligas, Pylva, Kepenu, Pusles ir Inkštu ligas, gali but galiutinai išgydyti sava nuomusė, privatnai ir slapta, su mažais kaštais.

Tukstančiai vyru atgava sava tobulą sveikatą, spēkas ir stiprumą per pagėlbą tuos knygos. Ji ira krautuve žinios ir talpina siam tykrus slaptibes, kurios vyras turi žinoti. Netrotikiet sava piningu mokiedami už prastus, bevertės, vaistus iki kolaik neperskaitisti šitą knyga Ji pasakis kodiel jus kentėti ir kaip galet galiutinai isigydyti. Atmink, jog ta knyga yra duodama VYSAI DYKAL. Mėš užmokam ir pačta. Išrašik aiškeie sava varda, pavarde ir adresą ant šio kupona ir išsiusk ji mums šendena.

**Kuponas dykai gautos knygos.  
Siusk ji šendena.**

**DR. JOS. LISTER & CO.**  
L. 303, 22 FIFTH AVE., CHICAGO.

Godotini: Aš esu užinteresuotas jusu pasiuliminui dykai siunstos knygos ir norėčiau, jog jus išsiustumet man vieną iš tuo knygu.

Vardas ir pavardė.....  
Adresas.....  
Stejtas.....

**SPECIJALIŠKAS GYDYTOJAS**

**Dr. B. Ulancki M.D.**

Seniai baigęs daktarišką mokslą MEDICO-CHIRURGISKOJ KOLEGIJOJ, Philadelphia, Pa ir Baltimorės Medikaliskoj Kolegijoj, Baltimore, Md., kur vietinė ir valstijos valdžia užregistravo. Dabar jis atidarė naują ofisą po numeriu: . . . . .

418 So. Broad st., Philadelphia, Pa. . . . .  
Kiekvieną išgydysiu: nuo reumatizmo, skandėjimo kaulų, nugarkaulio, šonų; visokių kraujo ligų, užkietėjimo vidurių, negalėjimo valgyt, išbėrimų ant kūno, niežų, visokių dedervinių, silkinimo plaukų, skaudėjimo galvos, širdies ligų, inketų, plaučių, kepenų, nerviskų ligų, nemiegojimo, neuralgijos, greito nullsimo, sunkio kvėpavimo, persišaldymo, visokių slogų ir kitokių naikinančių sveikatą ligų. Taipgi išgydysiu visokias moterų ligas — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — |

Priima ligonius: ryte iki 11 val.; nuo 1 iki 3 val. po pietų; vakare nuo 6 iki 8 val. Dykai priima ligonius Dr. B Ulanakis tik biednus kiekvieną pėtnyčią nuo 2 val. po pietų iki 9 val. vakare, savo ofise:  
418 S. Broad st. . . . . Philadelphia, Pa.

Geriausiai gydo visokias vyrų ir moterų ligas ir prie to yra geras specialistas. Gydo su pagelga naujausiais išrastų instrumentų ir elektriskų prietaisų. Kas ypatis kai neg. il pribūti, lai rašo laišką adresu: — — — — —

**Dr. B. Ulancki, 418 So. Broad st., Philadelphia, Pa.**

Arba lai telefonuoja: Bell, Spruce 43-55. Greitai gausite daktarišką pagelbą ir busite laimingi.